

**PAŃSTWOWY POWIATOWY INSPEKTOR SANITARNY
w CHELMIE**

22-100 CHELM, ul. Szpitalna 48
Tel. centr.: 82 565 34 21, 565 34 22, FAX 82 565 30 13
Tel. dyr: 82 565 42 21 e-mail: psse.chelm@sanepid.gov.pl

BRM

Chełm, dnia 6 marca 2023 r.

NS.9011.3.2023

RADA MIASTA CHEŁM
22-100 Chełm
ul. Lubelska 65

Państwowy Powiatowy Inspektor Sanitarny w Chełmie w załączeniu przesyła
„Informację o stanie bezpieczeństwa sanitarnego miasta Chełm za 2022 rok.”

PAŃSTWOWY POWIATOWY
INSPEKTOR SANITARNY
w Chełmie
Elżbieta Kuryk

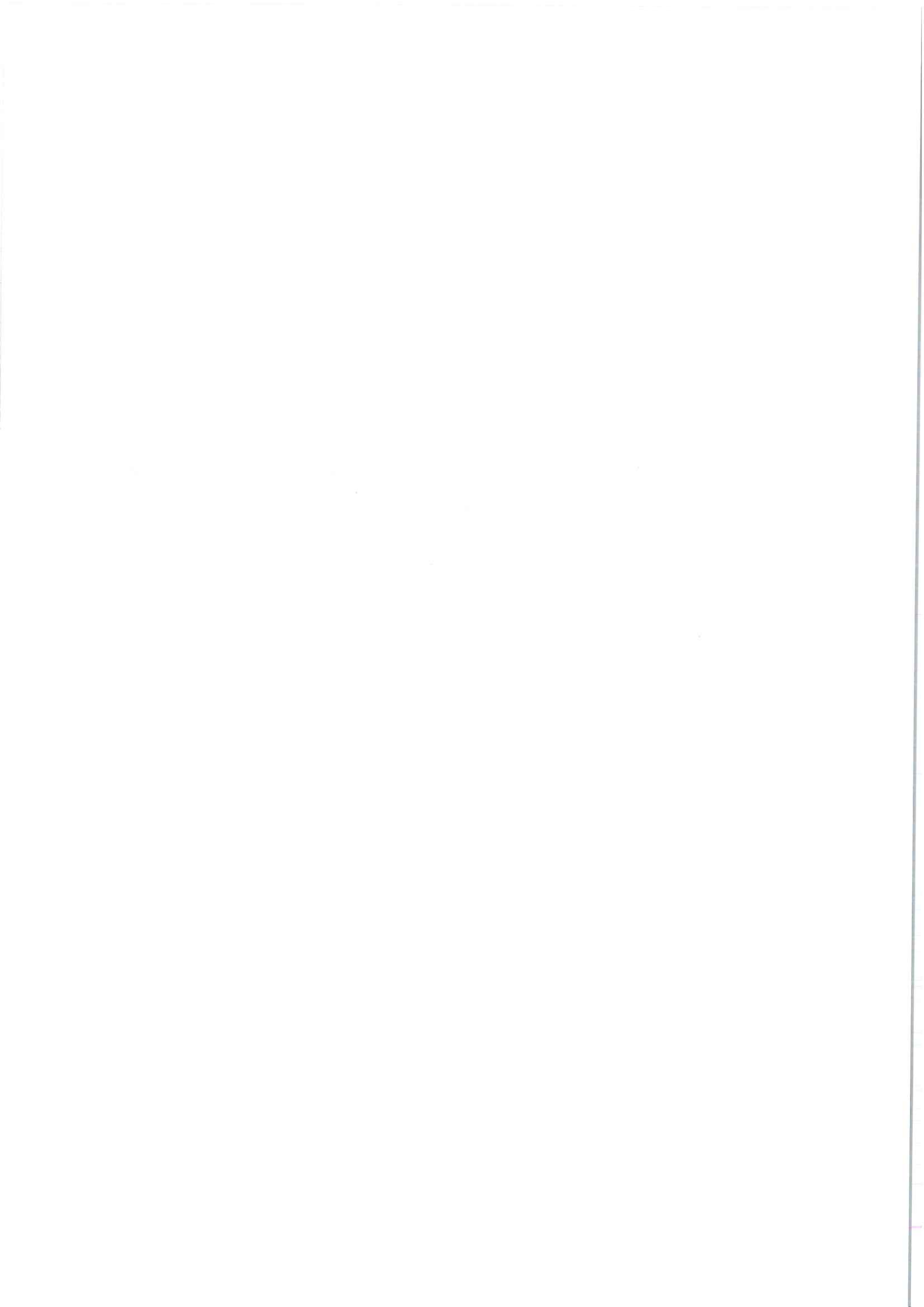
Otrzymuje:

1. Adresat
2. aa

**Państwowy Powiatowy Inspektor Sanitarny
w Chełmie**

**INFORMACJA
O STANIE BEZPIECZEŃSTWA SANITARNEGO MIASTA CHEŁM
ZA 2022 ROK**

Chełm, dnia 6 marca 2023 r.

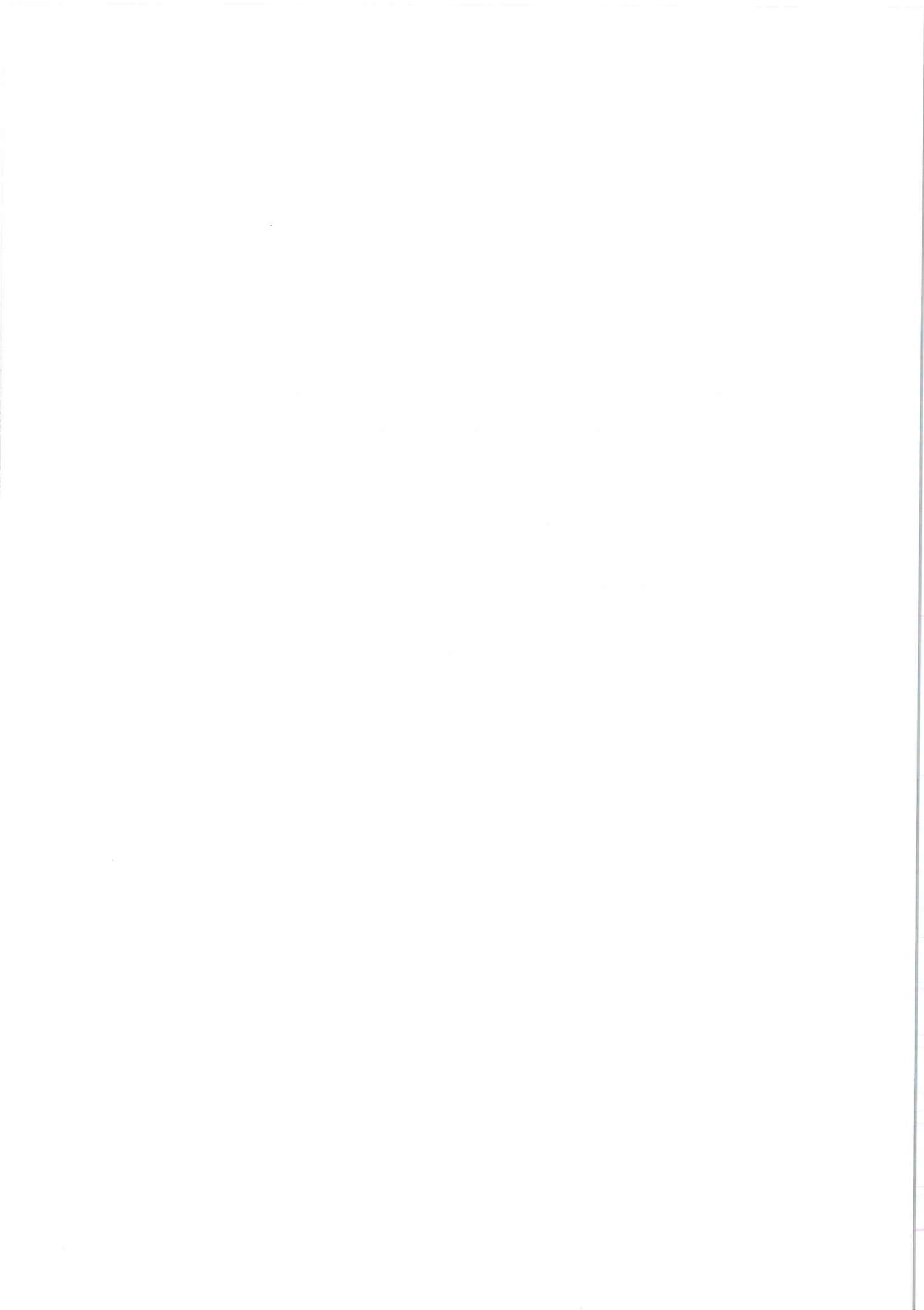
INFORMACJA

o stanie bezpieczeństwa sanitarnego miasta Chełm za 2022 rok

Państwowy Powiatowy Inspektor Sanitarny w Chełmie działając w oparciu o ustawę z dnia 14 marca 1985 r. o Państwowej Inspekcji Sanitarnej (Dz. U. z 2021 r., poz. 195 ze zm.) prowadził działalność kontrolną, badawczą, opiniodawczą i profilaktyczną w ramach szeroko pojętej promocji zdrowia oraz zadań określonych w Narodowym Programie Zdrowia.

Realizując powyższe zadania inspekcja sanitarna powiatu chełmskiego przedstawia w niniejszej informacji ocenę:

- sytuacji epidemiologicznej,
- warunków zdrowotnych środowiska bytowania człowieka (komunalne, żywieniowe, środowiska pracy, nauczania i wychowania),
- działalności opiniodawczej i kontrolnej nadzoru zapobiegawczego,
- działalności w zakresie edukacji zdrowotnej społeczeństwa.

I. Sytuacja epidemiologiczna miasta Chełm

W roku 2022 podobnie jak w latach poprzednich podejmowano działania przeciwepidemiczne, edukacyjne i promocyjne mające na celu zmniejszenie liczby zakażeń na terenie miasta Chełm. Priorytetem działań PIS jest bowiem dbanie o dobro społeczeństwa, aby w możliwie najwyższym stopniu zapewnić bezpieczeństwo sanitarne i ochronę zdrowia mieszkańców.

Na bieżąco realizowano także statutowe obowiązki PIS, wynikające w szczególności z ustawy z dnia 14 marca 1985 r. o Państwowej Inspekcji Sanitarnej (Dz. U. z 2021 r., poz. 195, ze zm.). Ich głównym celem było działanie na rzecz zapobiegania szerzenia się chorób zakaźnych poprzez sprawowanie zapobiegawczego i bieżącego nadzoru sanitarnego w zakresie zdrowia publicznego w oparciu o analizę ryzyka zagrożenia zdrowia i życia. Kontynuowano bieżącą działalność przeciwepidemiczną w zakresie zapobiegania, a także zwalczania zakażeń i chorób zakaźnych wymienionych w ustawie z dnia 5 grudnia 2008r. o zapobieganiu oraz zwalczaniu zakażeń i chorób zakaźnych u ludzi, szczególnie tych, które występują ogniskowo i stanowią szczególny problem zdrowotny w kontekście sytuacji epidemicznej na terenie kraju, krajów Unii Europejskiej oraz państw sąsiadujących.

W związku z konfliktem zbrojnym na Ukrainie oraz związaną z tym migracją ludności monitorowano punkty recepcyjne oraz ośrodki czasowego pobytu pod kątem występowania zakażeń i chorób zakaźnych u przebywających w nich cudzoziemców. Monitorowano stan uodpornienia noworodków urodzonych przez kobiety, które przekroczyły granicę RP z Ukrainą w związku z konfliktem zbrojnym. Prowadzono wizytacje punktów recepcyjnych oraz ośrodków czasowego pobytu dla cudzoziemców w okresie od 14.02.-14.04.2022r. W ramach prowadzonych działań dokonywano oceny warunków higieniczno-sanitarnych panujących w ww. miejscach, udzielano instruktażu z zakresu zagrożeń epidemicznych, szczepień ochronnych, chorób zakaźnych, podstawowych zasad sanitarnych i zdrowotnych. Dystrybuowano materiały i ulotki informacyjne w języku ukraińskim.

Pracownicy PIS przeprowadzali wywiady epidemiologiczne z osobami zakażonymi koronawirusem celem ograniczania transmisji wirusa SARS-CoV-2. W I kwartale 2022 r. podczas prowadzonych wywiadów nakładano kwarantanny na osoby z otoczenia osób zakażonych. Zadania te realizowane były w całości za pośrednictwem systemu teleinformatycznego SEPIS. Dużą wagę przykładano do jakości i efektywności wywiadów

epidemiologicznych. Opracowywano ogniska chorób przenoszonych drogą pokarmową oraz prowadzono nadzór nad zakażeniami szpitalnymi.

Sprawowano również nadzór nad realizacją Programu Szczepień Ochronnych, procesem dystrybucji i przechowywania szczepionek służących do przeprowadzania obowiązkowych szczepień ochronnych. Uodpornienie dzieci i młodzieży utrzymuje się na dobrym poziomie. Skutkuje to korzystną sytuacją epidemiologiczną między innymi: poliomyelitis, tężca, błonicy, krztusca, odry, różyczki, nagminnego zapalenia przyusznic, wzw typu B.

Sytuację epidemiologiczną chorób zakaźnych miasta Chełma w zakresie innych niż COVID-19 można ocenić jako stabilną. W 2022 roku nie odnotowano zachorowań na: dur brzuszny, błonicę, krztusiec, różyczkę, odrę, EPEC, czerwonkę, tężec, brucelozę, listeriozę, toksoplazmozę, wzv typu A, włośnicę, AIDS, rzeżączkę, chlamydiozy, inwazyjną chorobę meningokokową, pneumokokową i *Haemophilus influenzae*.

Na podobnym jak w 2021r. poziomie utrzymywały się zachorowania na WZW typu B i C, zbliżona była ilość kontaktów ze zwierzętami podejrzanymi o wściekliznę skutkujących podjęciem decyzji o szczepieniu. Zarejestrowano więcej zachorowań na: bakteryjne i wirusowe zakażenia jelitowe, płonicę, boreliozę, ospę wietrzną oraz biegunki. Odnotowano pojedyncze zachorowania na świnkę, kleszczowe zapalenie mózgu, zarejestrowano dwa przypadki choroby wywołanej przez *Sterptococcus pneumoniae*. W porównaniu do 2021r. nastąpił spadek zachorowań na salmonellozę i COVID-19.

Na obserwowany w 2020 i 2021 roku spadek liczby zachorowań większości chorób zakaźnych podlegających zgłoszeniu niewątpliwie miała wpływ epidemia COVID-19. Był to efekt lockdownu, znacznego ograniczenia kontaktów społecznych i stosowania przez społeczeństwo zasady DDM (dystans-dezynfekcja-maseczka). Wzrost liczby chorób zakaźnych zarejestrowanych w 2022 roku wynikał ze znacznego zniesienia obowiązujących ograniczeń związanych z pandemią, a także mniej rygorystycznego przestrzegania tych ograniczeń przez społeczeństwo.

Szczegółowe dane w tym zakresie przedstawia tabela 1.

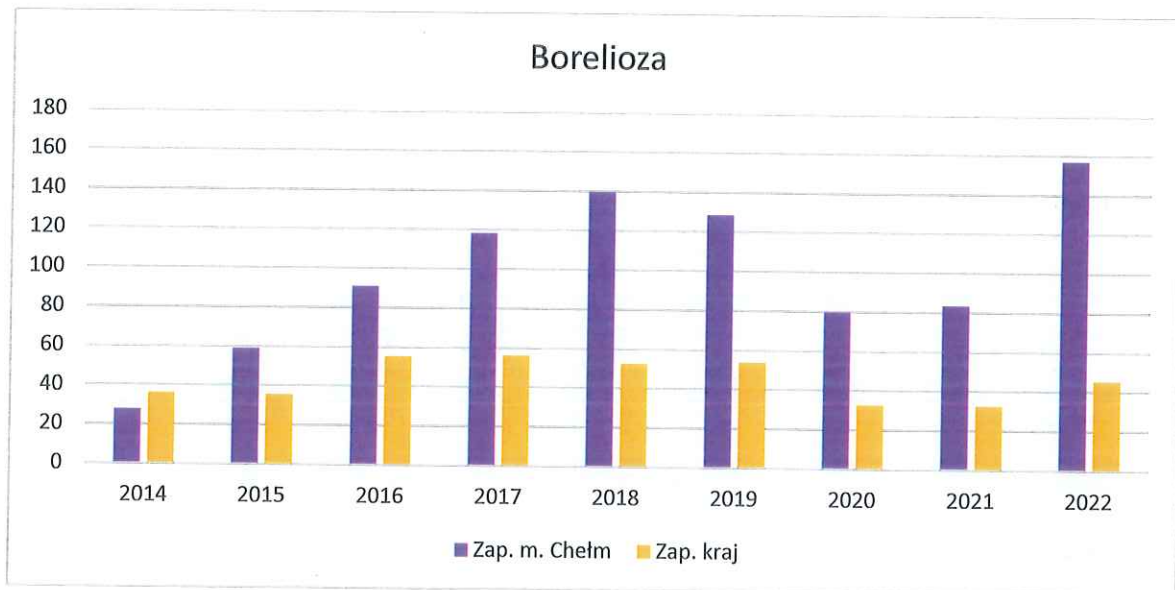

Tabela 1. Liczba zachorowań oraz wskaźniki zapadalności.

Lp.	Nazwa jednostki chorobowej	2022r.		2021r.		2020r.	
		Zach.	Zap.	zach.	zap.	zach.	zap.
1.	Salmoneloza	7	11,2	13	20,8	10	16,2
2.	Bakteryjne zakażenia jelitowe	44	70,4	36	57,6	23	37,3
3.	Wirusowe zakażenia jelitowe	130	208	52	83,2	13	21,1
4.	Biegunki	58	92,8	39	62,4	36	58,5
5.	Róża	6	9,6	3	4,8	4	6,5
6.	Płonica	5	8	2	3,2	0	0
7.	Borelioza	98	156,8	52	83,2	49	79,6
8.	Ospa wietrzna	578	924,8	28	44,8	133	215,9
9.	Różyczka	0	0	0	0	0	0
10.	Świnka	2	3,2	0	0	0	0
11.	WZW typu B BNO	1	1,6	1	1,6	0	0
12.	WZW typu C BNO	6	9,6	5	8,0	2	3,2
13.	Gruźlica	4	6,4	7	11,2	5	8,1
14.	Nowo wykryte zakażenia HIV	0	0	0	0	0	0
15.	Narażenie na wściekliznę – podjęcie szczepienia	8	12,8	6	9,6	7	11,4
16.	COVID-19	3969	6350,4	4986	7977,6	2256	3609,6

Borelioza to zakaźna, wielonarządowa choroba zapalna wywołana przez krętki z rodzaju *Borrelia* przenoszone przez kleszcze. Choroba przebiega z zajęciem skóry, stawów, układu nerwowego i serca. Stanowi najczęściej występującą chorobę odkleszczową w Polsce. W 2022r. odnotowano wzrost liczby zachorowań na boreliozę. Ogółem zachorowało 98 osób. Wiek chorych wahał się od 5 do 83 lat. Wszystkie zachorowania zaklasyfikowano jako potwierdzone (na podstawie wysokiego poziomu przeciwciał w klasie IgG potwierdzonych

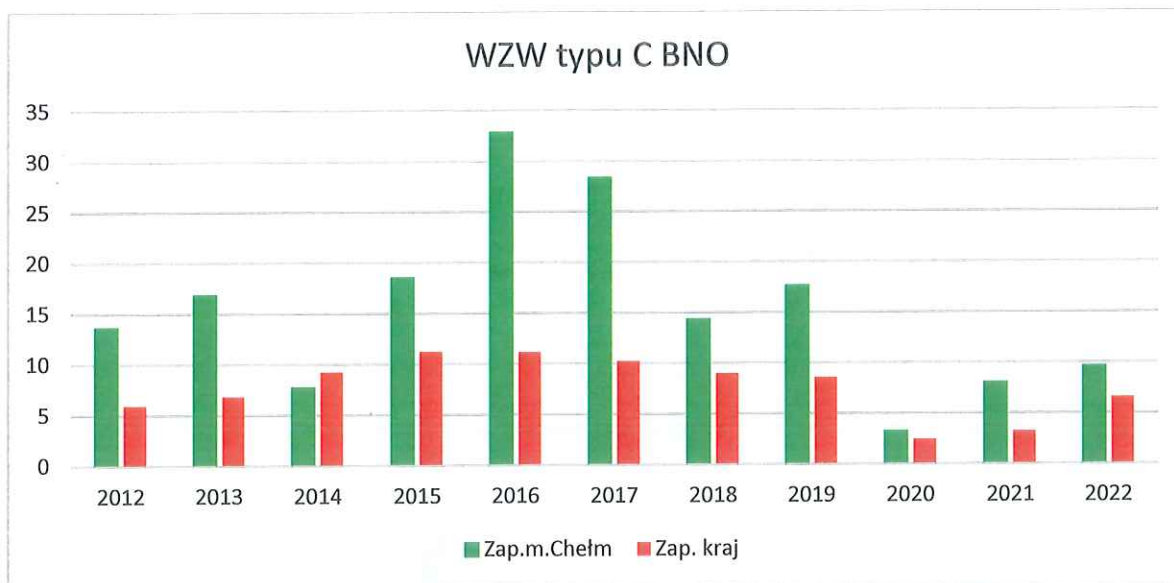
testem WB lub rumienia wędrującego). W zdecydowanej większości do ukąszeń przez kleszcze dochodziło na terenie naszego powiatu.

Wykres 1. Zapadalność na boreliozę na terenie miasta Chelma w latach 2014-2022.

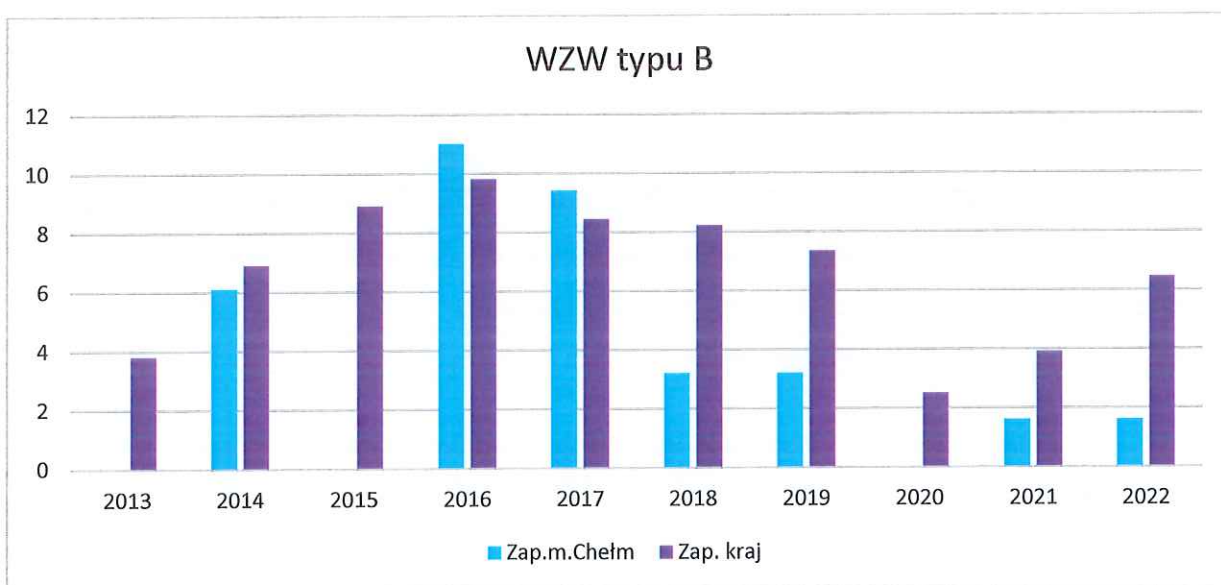
W analizowanym roku sprawozdawczym zarejestrowano jeden przypadek kleszczowego zapalenia mózgu. Zachorowanie dotyczyło kobiety w wieku 56 lat. Rozpoznanie dokonano na podstawie objawów oraz badań laboratoryjnych (badanie krwi i płynu mózgowo-rdzeniowego).

W 2022r. na tym samym poziomie utrzymywały się zachorowania na WZW C. Przypadki zgodnie z definicją zostały zakwalifikowane jako BNO. Początek choroby jest często przeoczany i wirusowe zapalenie wątroby typu C rozpoznawane jest w okresie zmian przewlekłych, które w konsekwencji mogą prowadzić do marskości i raka pierwotnego wątroby. Na terenie miasta zachorowało 6 osób, 3 kobiety i 3 mężczyzn. Wiek chorych wahał się od 28 do 55 lat. Zachorowania zostały rozpoznane na podstawie badań laboratoryjnych (a-HCV, RNA, HCV). HCV RNA wykryto u wszystkich 6 osób. W działaniach inspekcji sanitarnej, kładzie się duży nacisk na kontrolę sterylizacji, dezynfekcji, procedur wykonywania zabiegów (medycznych i niemedycznych) naruszających ciągłość tkanek oraz utrzymanie wysokich standardów higieniczno – sanitarnych wykonywania tych świadczeń. Wczesne rozpoznanie zakażenia daje wysoką szansę na wyleczenie.

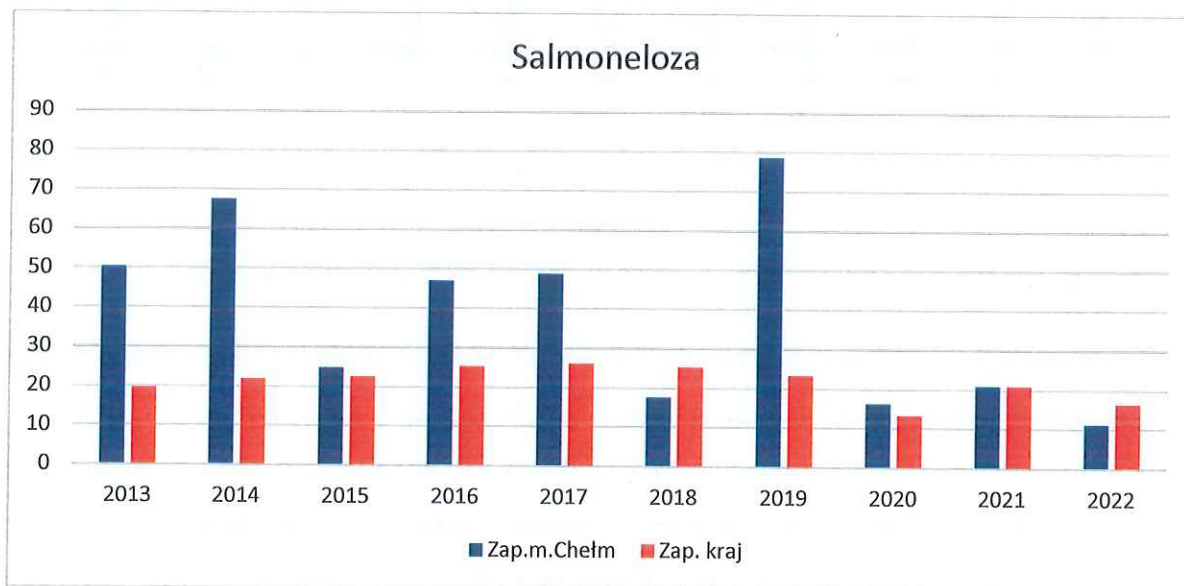
Wykres 2. Zapadalność na wzw typu C BNO na terenie miasta Chełma w latach 2012-2022.

W roku 2022r. zarejestrowano na terenie miasta jedno zachorowanie na wzw typu B (BNO), które dotyczyło 67-letniej kobiety. Dzięki popularyzacji szczepień ochronnych przeciwko wirusowemu zapaleniu wątroby typu B od kilku lat notuje się pojedyncze przypadki zachorowań na WZW typ B. W badaniach uzyskano dodatkowo wyniki AgHBs i HBV-DNA. Ogólnie można stwierdzić, że sytuacja epidemiologiczna w tym zakresie jest korzystna. Osiągnięto ją dzięki szczepieniom ochronnym.

Wykres 3. Zapadalność na wzw typu B na terenie miasta Chełma w latach 2013-2022.

W analizowanym okresie spadła liczba wykrytych zatruc pokarmowych wywołanych przez pałeczki z rodzaju *Salmonella*. Zarejestrowano 7 przypadków zatruc pokarmowych wywołanych ww. patogenem. Zachorowała 1 kobieta i 6 mężczyzn. Wiek chorych wahał się w przedziale od 19 miesięcy do 11 lat. W 2022r. nie stwierdzono wystąpienia ogniska choroby przenoszonej drogą pokarmową wywołanego przez pałeczki z rodzaju *Salmonella*.

Wykres 4. Sytuacja epidemiologiczna salmonelozy na terenie miasta Chelma w latach 2013-2022.

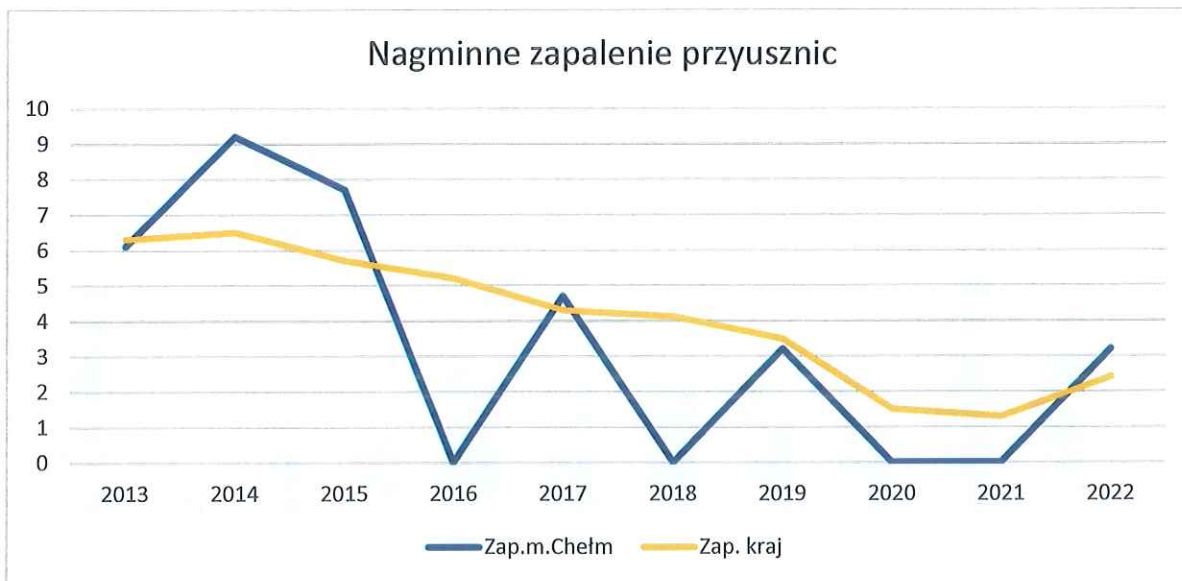
Nie zarejestrowano przypadków zakażeń jelitowych wywołanych przez EPEC. Nastąpił wzrost zachorowań na bakteryjne zakażenia jelitowe wywołane przez *Clostridium difficile* – 43 przypadki.

Poza bakteryjnymi zakażeniami jelitowymi, w 2022 roku zanotowano 130 przypadków zakażeń o etiologii wirusowej. Przyczyną zachorowań były głównie rotawirusy (73 zakażenia), pozostała część to norowirusy (38 przypadki zakażeń) oraz 19 wirusowych zakażeń jelitowych innych określonych i nieokreślonych.

W grupie chorób, przeciwko którym stosuje się uodpornienie, w analizowanym roku podobnie jak rok wcześniej, nie zgłoszono żadnego zachorowania na błonicę, odrę i krztusiec.

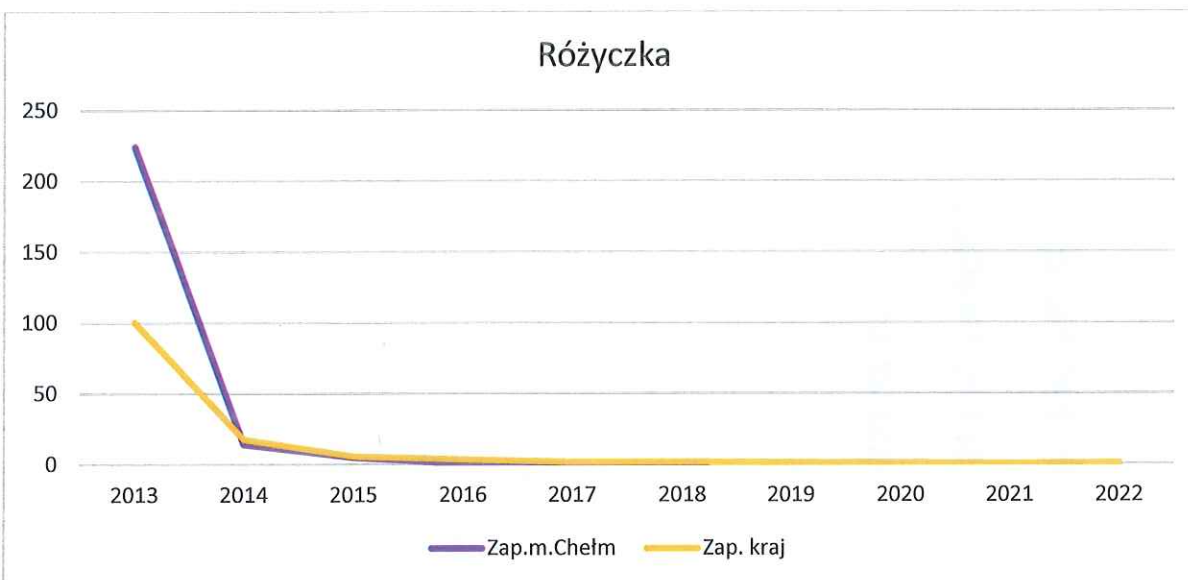
W 2022r. zarejestrowano 2 zgłoszenia zachorowań na nagminne zapalenie przyusznic (zap. 2,6). Zachorowała 5-letnia dziewczynka i 3-letni chłopiec. Szczepienia obowiązkowe przeciwko śwince są realizowane od 2003 r. natomiast od 2005 r. obowiązuje dwukrotne

szczepienie dzieci. Szczepieniami przeciwko śwince objęta jest cała populacja dzieci i młodzieży. Jedno dziecko nieszczepione z przyczyn zdrowotnych.

Wykres 5. *Sytuacja epidemiologiczna nagminnego zapalenia przyusznic na terenie miasta Chelma w latach 2013-2022.*

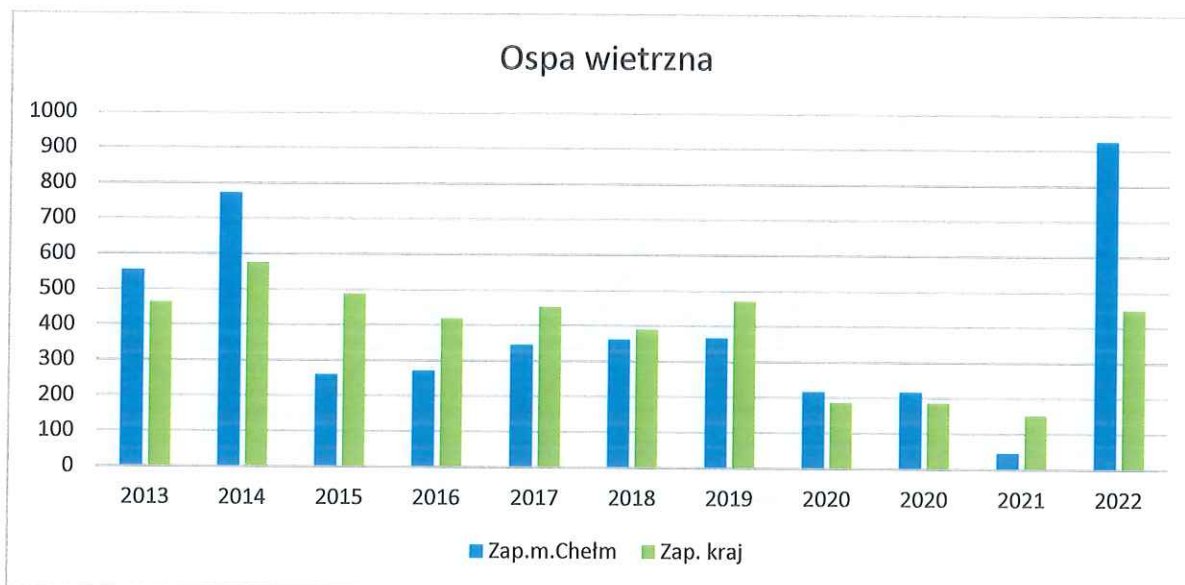
Po wzroście zachorowań na różyczkę w 2012r. i 2013r. w 2022r. nie zarejestrowano żadnego jednego potwierdzonego przypadku różyczki. Aktualnie przeciwko tej chorobie szczepiona jest cała populacja dzieci.

Wykres 6. *Sytuacja epidemiologiczna różyczki na terenie miasta Chelma w latach 2013-2022.*

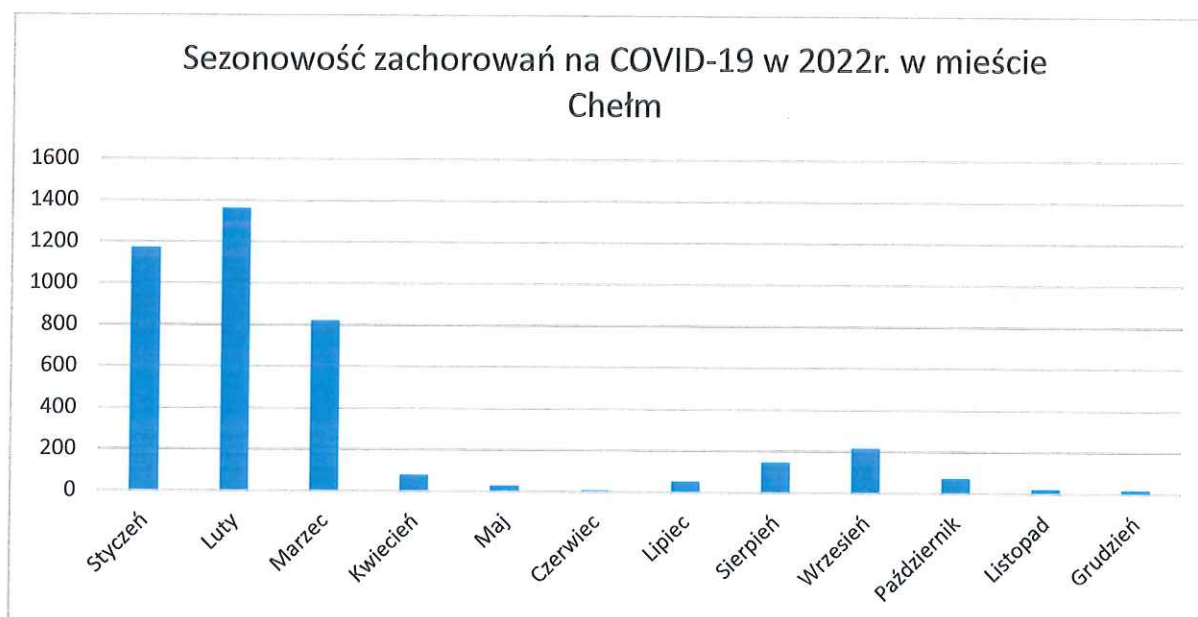
Ospa wietrzna należy do najbardziej zaraźliwych chorób wieku dziecięcego, w związku z tym najwięcej zachorowań odnotowuje się u dzieci przebywających w środowisku szkolnym

i w przedszkolach. W 2022r. wystąpił wzrost zachorowań na ospę wietrzną. Ogółem zachorowało 578 osób. Najwięcej zachorowań odnotowano do 9-go roku życia. Szczepienia ochronne w ramach PSO realizowane są tylko dla dzieci z grupy wysokiego ryzyka.

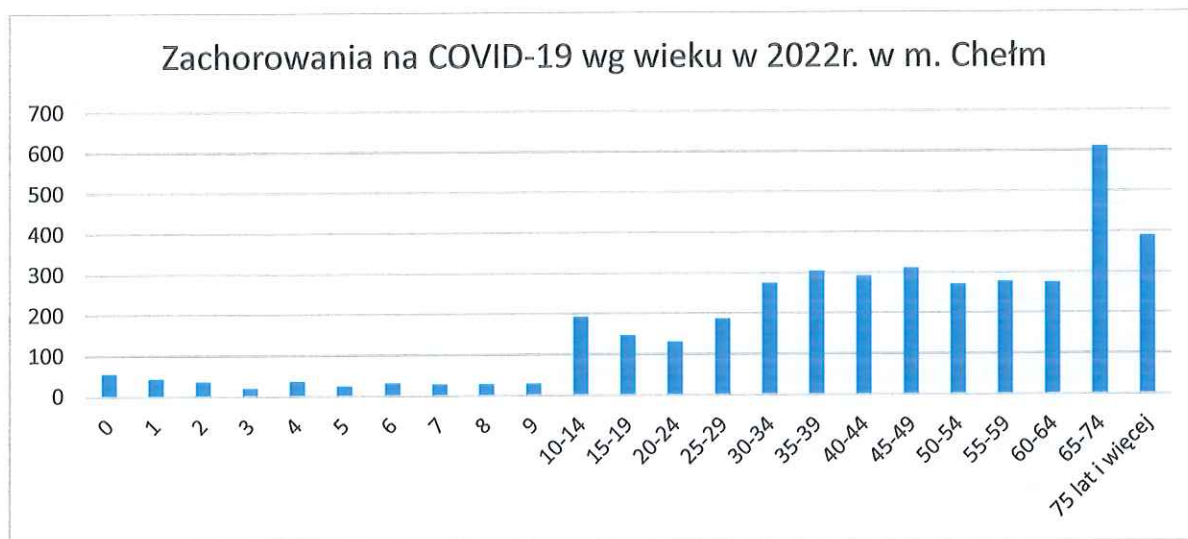
Wykres 7. Sytuacja epidemiologiczna ospy wietrznej w latach w 2013-2022.

W 2022r. na terenie miasta Chełm zarejestrowano 3969 przypadków zachorowań wywołanych SARS-CoV-2. Najwięcej zachorowań odnotowano w I kwartale 2022r. 3351 przypadków, co stanowi 84% wszystkich zachorowań.

Wykres 8. Sezonowość zachorowań na COVID-19 w 2022r. w mieście Chełm.

Ogółem z powodu COVID-19 hospitalizowano 244 osób, czyli ok. 6% wszystkich osób zakażonych SARS-CoV-2. W 2022r. na terenie miasta Chełm odnotowano ogółem 41 zgonów z powodu COVID-19, w tym 95% dotyczyło osób w wieku powyżej 60 lat. Ponadto zgony stwierdzono w grupie wiekowej 30-39 lat – 1 zgon, 50-59 lat – 1 zgon.

Wykres 9. Zachorowania na COVID-19 wg. wieku w 2022r. w mieście Chełm.

Najwięcej osób zachorowało w przedziale wiekowym 65-74 lat -15%, powyżej 75 lat – 9,8%, 40-44 lat – 7,3%, 35-39 lat- 7,6%, 60-64 lat 6,9%.

Na terenie miasta Chełm wystąpiło 15 ognisk zakażeń SARS-CoV-2, które wystąpiły w SPWSzS w Chełmie.

Ostre infekcje dróg oddechowych, w tym grypa i podejrzenia grypy należą do najczęściej występujących chorób zakaźnych. Na terenie miasta Chełm w 2022r. zanotowano wzrost zachorowań i podejrzeń zachorowań na grypę. Zarejestrowano 3038 przypadków zachorowań i podejrzeń zachorowań na grypę (wartość określona w oparciu o tygodniowe meldunki MZ-55).

W 2022r. zarejestrowano więcej zgłoszeń dotyczących kontaktu ze zwierzętami podejrzanymi o wściekliznę - 34, z tego 8 osób ze wskazań lekarskich zostało objętych szczepieniami ochronnymi przeciwko wściekliznie. W omawianym okresie na terenie powiatu nie stwierdzono przypadku zachorowania na wściekliznę u człowieka. Wspólnie z Inspekcją Weterynaryjną prowadzono czynny monitoring występowania chorób odzwierzęcych u ludzi objętych obowiązkiem monitorowania.

Sprawowano również nadzór nad realizacją Programu Szczepień Ochronnych, procesem dystrybucji i przechowywania szczepionek służących do przeprowadzania obowiązkowych szczepień ochronnych. Uodpornienie dzieci i młodzieży utrzymuje się na dobrym poziomie

Tabela 2. Procent uodpornienia dzieci i młodzieży w 2022r. w porównaniu z latami 2019 – 2020.

Lp.	Uodpornienie przeciwko	2022	2021	2020	2019
1.	Krztuścowi	95,9	95,9	95,9	96,1
2.	Błonicy i tężcowi	96,5	96,4	96,5	96,3
3.	Poliomyelitis	92,6	92,5	93,0	93,3
4.	Odrze, śwince i różycze	94,4	94,5	95,5	96,0
5.	Gruźlicy (szczepienia noworodków)	97,6	96,9	96,1	95,8
6.	Wzw typu B	94,9	93,3	95,4	94,5
7.	Haemophilus influenzae typu B	87,9	87,5	88,4	88,6

Na koniec roku 2022 na terenie powiatu grodzkiego znajdowały się 218 obiekty służby zdrowia. W ww. placówkach przeprowadzono 155 kontroli, w tym 2 kontrole interwencyjne.

W celu usunięcia stwierdzonych uchybień wydano 2 decyzje. Uchybienia dotyczyły złego stanu sanitarno-higienicznego pomieszczeń oraz procedur zapobiegających szerzeniu się zakażeń i chorób zakaźnych. Podczas kontroli zwracano szczególną uwagę na przestrzeganie procedur dezynfekcji, mycia i sterylizacji narzędzi oraz sprzętu medycznego, mycia i dezynfekcji rąk, sprzątania i dezynfekcji pomieszczeń, postępowania po ekspozycji oraz z odpadami medycznymi i brudną bielizną.

II. Higiena środowiska i obiektów użyteczności publicznej

Jakość wody przeznaczonej do spożycia przez ludzi

Wstęp

Nadzór nad jakością wody przeznaczonej do spożycia przez ludzi w 2022 r. sprawowany był przez PPIS w Chełmie w oparciu o:

- ustawę z dnia 14 marca 1985 r. o Państwowej Inspekcji Sanitarnej (Dz. U. z 2021 r., poz. 195 z późn. zm.),
- ustawę z dnia 7 czerwca 2001 r. o zbiorowym zaopatrzeniu w wodę i zbiorowym odprowadzaniu ścieków (Dz. U. z 2020 r., poz. 2028 z późn. zm.),
- rozporządzenie Ministra Zdrowia z dnia 7 grudnia 2017 r. w sprawie jakości wody przeznaczonej do spożycia przez ludzi (Dz.U. z 2017 r., poz. 2294).

Zaopatrzenie ludności w wodę

Wody podziemne na terenie miasta Chełma stanowią jedyne źródło zaopatrzenia w wodę przeznaczoną do spożycia przez ludzi. Podstawowym sposobem zaopatrzenia ludności miasta w wodę do spożycia jest wodociąg zbiorowego zaopatrzenia zarządzany przez Miejskie Przedsiębiorstwo Gospodarki Komunalnej Sp. z o.o. w Chełmie. Stan higieniczno - sanitarny ujęć wody i stacji wodociągowych wodociągu w roku 2022 był dobry. Na podstawie prowadzonego przez Państwowego Powiatowego Inspektora Sanitarnego w Chełmie monitoringu parametrów gr. A i B oraz kontroli wewnętrznej jakości wody dostarczanej przez Wodociąg Zbiorowego Zaopatrzenia w Chełmie, należy stwierdzić, że mieszkańcy Chełma korzystali w 2022 r. z wody dobrej jakości. Obiekt ten zaopatruje w wodę ok. 56958 mieszkańców Chełma. W okresie sprawozdawczym nie odnotowano żadnej interwencji w sprawie jakości wody dostarczanej mieszkańcom miasta. W ramach nadzoru sanitarnego oraz kontroli wewnętrznej do badań laboratoryjnych pobrano 113 próbek wody z instalacji wodociągowych, które nie były kwestionowane.

W 2022 r. PPIS w Chełmie nadzorem sanitarnym objął również 5 indywidualnych ujęć wody zlokalizowanych na terenie miasta. Ich ocenę przedłożono w Tabeli 1.

Tabela 3.

Indywidualne ujęcie wody					Liczba ludności korzystającej		
Gmina	Miejscowość	Ulica	Produkcja [m ³ /d]	Ocena wody [dobra/zła]	z wody odpowiadającej wymaganiom	z wody nieodpowiadającej wymaganiom	z wody nieodpowiadającej wymaganiom
Miasto Chełm	Spółdzielnia Mleczarska Bieluch w Chełmie 22 - 100 Chełm	Chemiczna 4	300	dobra	30	-	-
Miasto Chełm	Austria Juice Poland Sp. z o.o. w Chełmie 22 - 100 Chełm	Kolejowa 31	227	dobra	40	-	-
Miasto Chełm	Samodzielny Publiczny Wojewódzki Szpital Specjalistyczny w Chełmie 22 - 100 Chełm	Ceramiczna 1	150	dobra	0	-	-
Miasto Chełm	Centrum Handlowe Wschód S.A. 22 - 100 Chełm	Hrubieszowska 102	12	dobra	0	-	-
Miasto Chełm	CEMEX Polska Cementownia Chełm 22 - 100 Chełm	Fabryczna 6	20	dobra/w II połowie roku zlikwidowany	0	-	-

Ocena jakości wody dostarczanej przez wodociągi

W roku 2022 wodociąg zbiorowego zaopatrzenia w Chełmie i indywidualne ujęcia wody dostarczały wodę, której jakość odpowiadała wymaganiom rozporządzenia Ministra Zdrowia z dnia 7 grudnia 2017 r. w sprawie jakości wody przeznaczonej do spożycia przez ludzi (Dz.U. z 2017 r., poz. 2294). W roku ubiegłym postępowanie dotyczące jakości wody do spożycia prowadzono na Indywidualne ujęcie wody Cementowni Chełm S.A., ul. Fabryczna

6 – w dniu 14 września 2022r. PPIS w Chełmie stwierdził brak przydatności wody do spożycia przez ludzi w związku z ponadnormatywną obecnością liczby bakterii gr. Coli – 200 i 145 NPL/100 ml i bakterii E. Coli – 118 i 95 NPL/100 ml i wydał decyzję unieruchamiającą ujęcie. Przedmiotowa decyzja nałożyła na zarządcę obowiązki niezwłocznego poinformowania konsumentów o braku przydatności wody do spożycia przez ludzi, przedłożenia harmonogramu realizacji działań naprawczych, podjęcia skutecznych działań naprawczych mających na celu doprowadzenie wody rozprowadzanej przez przedmiotowe ujęcie do jakości odpowiadającej wymaganiom higienicznym i zdrowotnym, zapewnienia odbiorcom możliwości korzystania z wody do spożycia o odpowiedniej jakości zdrowotnej, wykonania w ramach kontroli wewnętrznej w miejscu wprowadzania wody do sieci oraz w punktach na sieci badań jakości wody pozwalających na ocenę skuteczności działań naprawczych. Po wykonaniu kontrolnych badań wody w dniu 22 września 2022 r. wydano pozytywną ocenę jakości wody.

Laboratoria wykonujące badania jakości wody przeznaczonej do spożycia przez ludzi

Zgodnie z ustawą o zbiorowym zaopatrzeniu w wodę i zbiorowym odprowadzaniu ścieków badania próbek wody przeznaczonej do spożycia przez ludzi wykonywały laboratoria Państwowej Inspekcji Sanitarnej oraz inne laboratoria o udokumentowanym systemie jakości prowadzonych badań wody, zatwierdzonym przez Państwową Inspekcję Sanitarną. Wszyscy zarządcy ww. obiektów posiadali uzgodniony z Państwowym Powiatowym Inspektorem Sanitarnym w Chełmie harmonogram wewnętrznej kontroli jakości wody. Wyniki były na bieżąco przekazywane do wiadomości PPIS w Chełmie.

Substancje promieniotwórcze w wodzie przeznaczonej do spożycia

Zarządcy urządzeń wodociągowych wykonali w 2022 r. monitoring substancji promieniotwórczych, tj.: badania stężenia trytu oraz izotopów promieniotwórczych radu Ra-226 i Ra-228. Nie odnotowano przekroczeń substancji promieniotwórczych w wodzie. Z uwagi na wynik badania stężenia aktywności radonu przeprowadzony w 2017r., w którym nie było przekroczeń, zgodnie z wymaganiami określonymi w części D załącznika nr 4 do ww. rozporządzenia, badanie tego parametru wykonywane jest jeden raz na 10 lat.

Badanie ciepłej wody w kierunku obecności bakterii z rodzaju Legionella sp.

Na terenie Chełma w roku 2022 badania wody ciepłej w kierunku oznaczenia bakterii z rodzaju Legionella sp. wykonały m.in. obiekty: Samodzielny Publiczny Wojewódzki Szpital Specjalistyczny w Chełmie, Zespół Szkół Budowlanych i Geodezyjnych w Chełmie, Hotel Edels, Zakład Karny w Chełmie, Zespół Szkół Technicznych, Miejska Hala Sportowa MOSIR

w Chełmie, Pokoje Gościnne MOSIR w Chełmie, Mieszkania Wieloprofilowe Chronione w Chełmie. W roku sprawozdawczym w przypadku trzech obiektów stwierdzono przekroczenie liczby bakterii Legionella sp. w stopniu średnim, po przeprowadzeniu działań naprawczych i ponownym przebadaniu wody wydano pozytywne oceny jakości ciepłej wody rozprowadzanej w instalacjach obiektów.

Pływalnie

Nadzór nad jakością wody na pływalniach w 2022 r. sprawowany był przez PPIS w Chełmie w oparciu o:

- ustawę z dnia 14 marca 1985 r. o Państwowej Inspekcji Sanitarnej (Dz. U. z 2021r., poz. 195 ze zm.),
- rozporządzenie Ministra Zdrowia z dnia 9 listopada 2015 r. w sprawie wymagań, jakim powinna odpowiadać woda na pływalniach (Dz.U. z 2015r., poz. 2016 ze zm.).

W roku 2022 r. nadzorem sanitarnym objęte były trzy obiekty: Chełmski Park Wodny, ul. Lubelska 133 A w Chełmie oraz Pływalnia przy I Liceum Ogólnokształcącym w Chełmie, ul. Czarnieckiego 8 w Chełmie. Trzeci obiekt - Kryta Pływalnia Szkoły Podstawowej nr 8 w Chełmie, ul. Połaniecka 10 do końca 2021 r. przechodził gruntowną modernizację. Ponowne otwarcie obiektu zgłoszono na początku 2022 r. Zarządcy ww. obiektów prowadzili kontrolę wewnętrzną jakości wody. W bieżącym roku przeprowadzono kontrole stanu sanitarno-higienicznego wszystkich Pływalni w Chełmie – obiekty oceniono jako dobre.

Jakość wody w placówkach w większości przypadków spełniała wymagania zawarte w rozporządzeniu Ministra Zdrowia z dnia 9 listopada 2015 r. w sprawie wymagań, jakim powinna odpowiadać woda na pływalniach (Dz. U. z 2015 r., poz. 2016 ze zm.).

Na Chełmski Park Wodny – w dniu 16 września 2022 r. po przeanalizowaniu wyników badania wody pobranej w dniu 14 września 2022 r. PPIS w Chełmie wydał decyzję stwierdzającą, że woda nie odpowiada wymaganiom określonym w rozporządzeniu Ministra Zdrowia z dnia 9 listopada 2015 r. w sprawie wymagań, jakim powinna odpowiadać woda na pływalniach (Dz. U. z 2022 r., poz. 1230) ze względu na przekroczenie dopuszczalnej liczby Pseudomonas aeruginosa w nieckach basenowych: basenu rekreacyjnego (52 jtk/100ml), basenu pływackiego (200 jtk/100ml), basenu dla dzieci (28 jtk/100ml), oraz w wodzie w wannie SPA nr 3 (27 jtk/100ml); wartość dopuszczalna – 0 jtk/100ml. Po wykonaniu kontrolnych badań wody pobranej w dniu 19 września 2022 r. przez Oddział Laboratoryjny PSSE w Chełmie, w dniu 21 września 2022 r. wydano pozytywną ocenę jakości wody na pływalni.

Kąpieliska

Nadzór nad kąpieliskiem Glinianki w Chełmie sprawowany był przez PPIS w Chełmie w oparciu o:

- ustawy z dnia 20 lipca 2017 r. Prawo wodne (Dz. U. z 2022 r., poz. 2625 ze zm.),
- rozporządzenia Ministra Zdrowia z dnia 17 stycznia 2019 r. w sprawie nadzoru nad jakością wody w kąpielisku i miejscu okazjonalnie wykorzystywanym do kąpeli (Dz.U. z 2019 r., poz. 255),
- rozporządzenia Ministra Zdrowia z dnia 21 grudnia 2018 r. w sprawie ewidencji oraz sposobu oznakowania kąpielisk i miejsc okazjonalnie wykorzystywanych do kąpeli (Dz.U. z 2018 r., poz. 2476).

W dniu 23 lutego 2022r. wpłynął do zaopiniowania projekt uchwały Rady Miasta Chełm „w sprawie wykazu kąpielisk na terenie Miasta Chełma na rok 2022” wraz z dokumentacją. Po analizie całości złożonej dokumentacji Państwowy Powiatowy Inspektor Sanitarny w Chełmie zaopiniował pozytywnie przedłożony projekt uchwały. Organizator kąpieliska realizował pobieranie próbek wody w prowadzonym kąpielisku zgodnie z ustalonym harmonogramem badań i w punkcie ustalonym z Państwowym Powiatowym Inspektorem Sanitarnym w Chełmie. Jakość wody spełniała wymagania zawarte w rozporządzeniu Ministra Zdrowia z dnia 17 stycznia 2019 r. w sprawie nadzoru nad jakością wody w kąpielisku i miejscu okazjonalnie wykorzystywanym do kąpeli (Dz. U. z 2019 r., poz. 255). PPIS w Chełmie wydał cztery pozytywne bieżące oceny jakości wody oraz jedną ocenę sezonową. Informacje o przydatności wody do kąpeli w przedmiotowym kąpielisku były na bieżąco udostępniane organizatorowi kąpieliska, Prezydentowi Miasta Chełm, publikowane w Biuletynie Informacji Publicznej PSSE w Chełmie w postaci komunikatów oraz w ogólnopolskim serwisie kąpieliskowym prowadzonym przez Główny Inspektorat Sanitarny. Stan higieniczno-sanitarny nie budził zastrzeżeń.

Stan sanitarny obiektów użyteczności publicznej

Pod nadzorem sanitarnym na terenie miasta znajdowały się następujące grupy obiektów użyteczności publicznej:

Tabela 4.

Lp.	Nazwa grup obiektów	Ilość obiektów w grupie	Ilość przeprowadzonych kontroli w 2022 r.	Obiekty ze złym stanem sanitarnym na koniec 2022 r.
1.	Ustępy publiczne i kabiny sanitarne	7	7	-
2.	Salony fryzjerskie, kosmetyczne i tatuażu	134	144	-
3.	Gabinety odnowy	13	10	-
4.	Pralnie	3	3	-
5.	Hotele i obiekty noclegowe	11	11	-
6.	Cmentarze	2	2	-
7.	Targowiska	4	4	-
8.	Zakład karny	1	3	1
9.	Obiekty sportowe i kluby sportowe	3	3	-
10.	Obiekty kulturalne i widowiskowe	3	3	-
11.	Schroniska dla bezdomnych	2	3	-
12.	Apteki i hurtownie farm.	23	10	-
13.	Dworce, przystanki i stacje PKP	4	6	-
14.	Inne	40	35	-
Razem:		250	244	1

Stan sanitarno-higieniczny obiektów na nadzorowanym terenie w 2022 r. nie budził zastrzeżeń. Warunki techniczne obiektów dzięki modernizacjom i inwestycjom w sprzęty lepszej jakości ulegają ciągłej poprawie. Obserwuje się także wzrost poziomu świadczonych usług. Pozytywnie oceniono stan sanitarny zakładów świadczących usługi fryzjerskie, kosmetyczne, i zakłady odnowy biologicznej, a stwierdzone podczas kontroli nieprawidłowości były usuwane na bieżąco lub w terminach wyznaczonych w decyzjach administracyjnych. Żadnych nieprawidłowości natury higieniczno-sanitarnej nie stwierdzono w następujących grupach obiektów: ustępy publiczne, pływalnie, pokoje gościnne i hotelowe, przystanki i stacje PKP, tereny rekreacyjne, cmentarze, domy przedpogrzebowe, apteki, stacje paliw, obiekty sportowe, obiekty kulturalno-widowiskowe, targowiska, środki transportu.

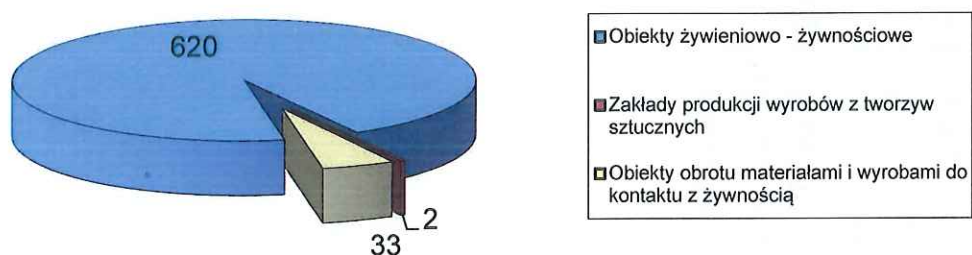
W ramach nadzoru nad obiektami użyteczności publicznej wydano 14 decyzji w celu poprawy stanu higieniczno-sanitarnego oraz 50 decyzji dot. ekshumacji oraz przewozu zwłok

i szczątków ludzkich. Mandatów karnych nie nakładano. Tylko w przypadku Zakładu Karnego w Chełmie postępowanie administracyjne nie zostało zakończone.

III. Higiena Żywności i Żywienia

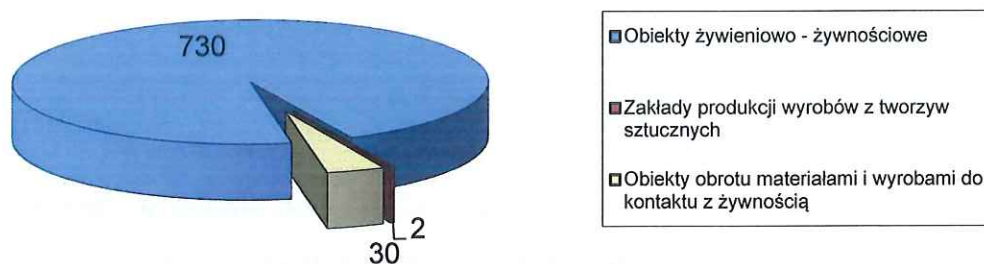
Głównym zadaniem Państwowej Inspekcji Sanitarnej w zakresie nadzoru nad warunkami zdrowotnymi żywności, żywienia oraz nad materiałami przeznaczonymi do kontaktu z żywnością jest sprawdzanie czy przedsiębiorcy sektora spożywczego odpowiedzialni za bezpieczeństwo żywności spełniają wymagania obowiązujących przepisów, których celem jest ochrona i zapewnienie zdrowia i życia człowieka. Realizując swoje zadania, Państwowy Powiatowy Inspektor Sanitarny w Chełmie w 2022 roku nadzorował 730 obiektów żywnościowo-żywnościowych na terenie miasta Chełma oraz 2 zakłady materiałów i wyrobów przeznaczonych do kontaktu z żywnością, 30 obiektów obrotu tymi wyrobami, łącznie 762 zakładów, skontrolowano 475, przeprowadzając w nich 702 kontrole.

Rok 2021- 655 obiektów

Wykres 10. Obiekty nadzorowane w 2021 r.

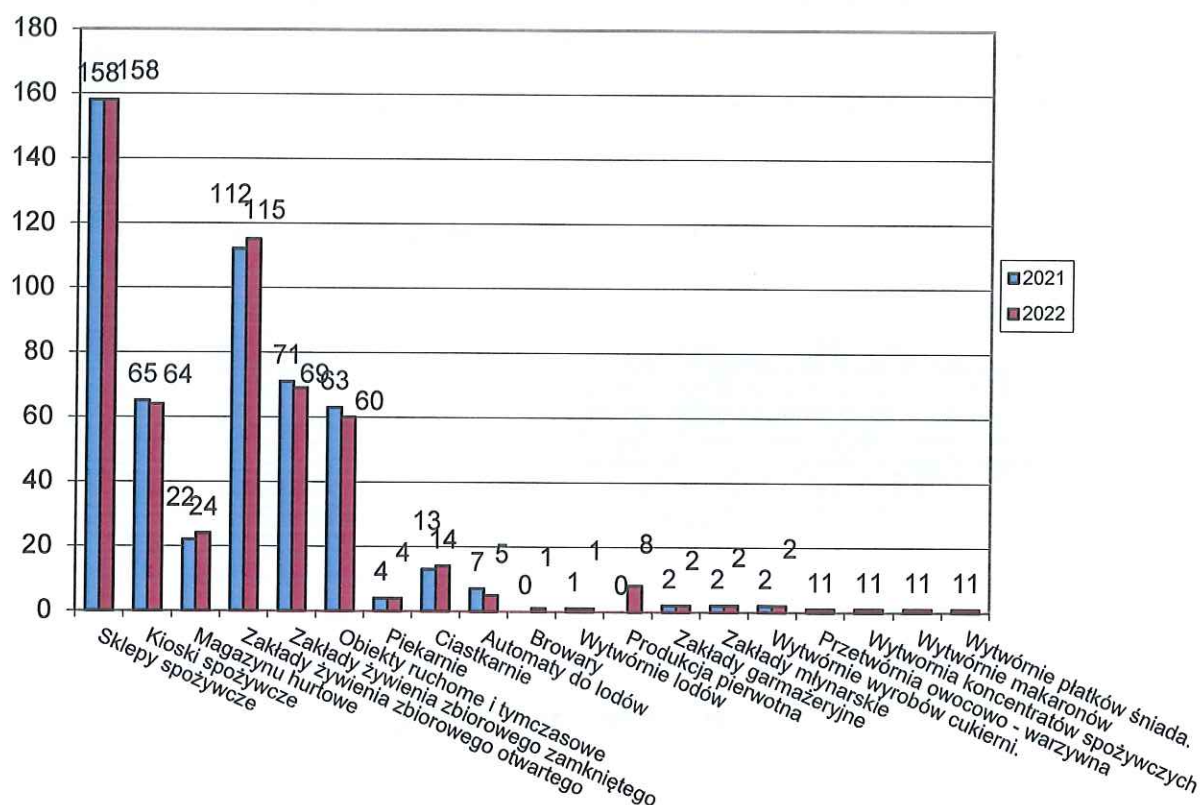
Rok 2022- 762 obiekty

Wykres 11. Obiekty nadzorowane w 2022 r.

Najliczniejszą grupę obiektów na terenie miasta stanowiły sklepy spożywczo-przemysłowe (158), kioski spożywcze (64), magazyny hurtowe (24), zakłady żywienia zbiorowego otwartego (115) oraz zakłady typu zamkniętego (69). W zakładach produkujących żywność dominowały: ciastkarnie (14), automaty do lodów (5), piekarnie (4), zakłady garmazeryjne (2), wyrobów cukierniczych (2), wytwórnia płatków śniadaniowych (1), młyny (2), zakład produkcji makaronu, zakład przetwórstwa owocowo - warzywnego. Nadzorowano też 30 miejsc obrotu materiałami do kontaktu z żywnością i 2 zakłady produkujące wyroby do kontaktu z żywnością. Strukturę nadzorowanych obiektów przedstawiono na niżej zamieszczonym diagramie.

Struktura obiektów w latach 2021 i 2022

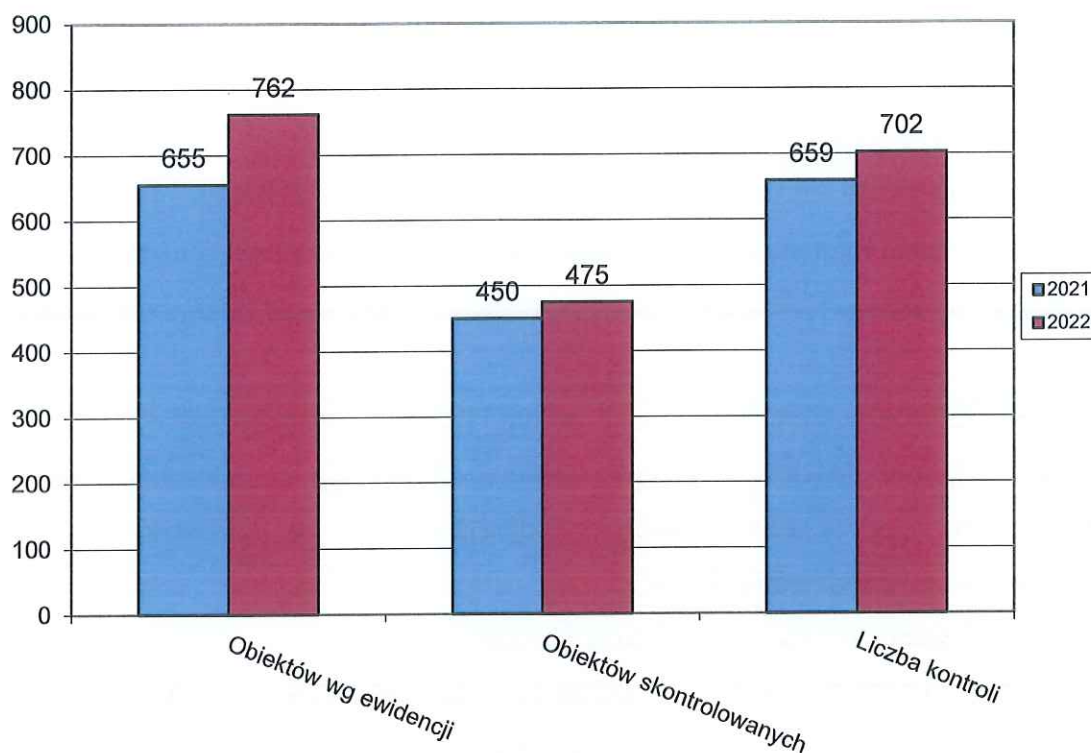
Wykres 12. Struktura obiektów w latach 2021 i 2022 r.

W porównaniu z rokiem ubiegłym wzrosła ilość ciastkarni, hurtowni i zakładów żywienia zbiorowego otwartego, natomiast zmalała liczba kiosków, zakładów żywienia zbiorowego zamkniętego, automatów do lodów oraz obiektów ruchomych i tymczasowych.

Na podstawie kryteriów ujętych w ujednoliconych i obowiązujących w całym kraju arkuszach dokonano oceny stanu sanitarnego obiektów.

Liczba obiektów w latach 2021 i 2022

Wykres 13. Liczba obiektów w latach 2021 – 2022.

Zgodnie z art. 5 rozporządzenia (WE) nr 852/2004 Parlamentu Europejskiego i Rady z dn. 29 kwietnia 2004r. w sprawie higieny środków spożywczych (Dz. Urz. UE L 139 z 30 kwietnia 2004r., str. 1; Dz. Urz. UE Polskie wydanie specjalne, rozdz. 13, t. 34, str. 319) przedsiębiorstwa sektora spożywczego opracowują, wykonują i utrzymują stałą procedurę lub procedury na podstawie zasad systemu HACCP, a według art.17 rozporządzenia (WE) nr 178/2002 Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 28 stycznia 2002r. ustanawiającego ogólne zasady i wymagania prawa żywnościowego, powołującego Europejski Urząd do spraw bezpieczeństwa żywności oraz ustanawiającego procedury w zakresie bezpieczeństwa żywności (Dz. U. UEL nr 31 z 1 lutego 2002 r., str.1 – 24) podmioty działające na rynku spożywczym i pasz zapewniają na wszystkich etapach produkcji, przetwarzania i dystrybucji zgodność z wymogami prawa żywnościowego. W trakcie kontroli stwierdzono w niektórych zakładach brak przestrzegania opracowanych wcześniej instrukcji i procedur tego systemu.

W 2022 r. w ramach sprawowanego nadzoru przeprowadzono 702 kontrole i rekontrole (w tym 78 kontroli interwencyjnych). Najczęściej stwierdzanymi uchybieniami higieniczno -

sanitarnymi były: nieprzestrzeganie instrukcji GHP/GMP oraz brak utrzymania systemu bezpieczeństwa żywności HACCP tj.:

- zły stan sanitarno – higieniczny nadzorowanych obiektów,
- wprowadzanie do obrotu środków spożywczych po upływie terminu przydatności do spożycia lub daty minimalnej trwałości;
- niewłaściwa jakość zdrowotna oferowanych do sprzedaży środków spożywczych.

Celem poprawy stanu sanitarnego wobec przedsiębiorców nieprzestrzegających wymagań obowiązujących przepisów stosowano sankcje wynikające z uprawnień Państwowej Inspekcji Sanitarnej tj.:

- wydano 135 decyzji administracyjnych, w tym 6 decyzji zakazujących wprowadzania do obrotu artykuły spożywcze przeterminowane, 3 decyzje ograniczenia sprzedaży w związku ze złym wynikiem badania wody/ograniczenie do sprzedaży wyłącznie artykułów opakowanych jednostkowo/;
- nałożono 47 mandatów karnych na kwotę 8350,00 zł;
- skierowano do LPWIS 3 wnioski o wymierzenie kary pieniężnej z art. 103 ust.1, ust.4 i ust.5 ustawy o bezpieczeństwie żywności i żywienia.

Jakość zdrowotna środków spożywczych i przedmiotów użytku

Ocenę bezpieczeństwa żywności i materiałów do kontaktu ze środkami spożywczymi przeprowadzały akredytowane laboratoria funkcjonujące w Zintegrowanym Systemie Badania Żywności dla województwa lubelskiego. Badania mikrobiologiczne przeprowadzało laboratorium PSSE w Chełmie, posiadające certyfikat akredytacyjny PCA. Pozostałe parametry jak: wykrywanie organizmów genetycznie modyfikowanych, substancje dodatkowe, pestycydy, azotanów, metanolu, cyjanowodoru, lekooporność i napromieniania żywności przeprowadzały laboratoria spoza województwa lubelskiego wytypowane przez Główny Inspektorat Sanitarny.

Do badań laboratoryjnych pobrano 157 próbek żywności w ramach kontroli urzędowej i monitoringu. W wyniku przeprowadzonych badań zakwestionowano 7 próbek /5 próbek lodów z automatu ze względu na ponadnormatywne zanieczyszczenia bakteriami z rodziny Enterobacteriaceae. W związku z tym, że nie były to kryteria bezpieczeństwa żywności lecz higieny procesu do właściciela wystosowano pismo i zobowiązano podmiot do podjęcia szczególnych środków higieny w celu zapewnienia zgodności z kryteriami mikrobiologicznymi produkowanych lodów oraz zweryfikowania procedur niezbędnych do osiągnięcia w/w celu. Zakwestionowano też 1 próbkę Kielbasy Wiejskiej Pieczonej, kielbasa wieprzowa, średnio

rozdrobiona, którą pobrano do badań w kierunku WWA w Sklepie Spożywczo-Przemysłowym nr 36 w Chełmie, ul. Lwowska 85. Badanie laboratoryjne wykazało przekroczenie Σ WWA ($104 \pm 37 \mu\text{g}/\text{kg}$) oraz Benzo[a]pirenu ($17,3 \pm 6,4 \mu\text{g}/\text{kg}$) w Kielbasie Wiejskiej Pieczonej. W związku z otrzymanym kwestionowanym raportem z badań, przedstawiciele PPIS w Chełmie ustalili, iż na podległym terenie nie ma już w obrocie w/w wędliny. Ponadto PPIS w Chełmie wystosował pismo do Powiatowego Lekarza Weterynarii w Brzesku, ul. Piastowska 2B, 32-800 Brzesko, pod którego nadzorem jest zakład produkujący w/w wędlinę. Dodatkowo wystosowano pismo do PPIS w Lublinie ponieważ dystrybutorem kielbasy była hurtownia z Lublina.

Zakwestionowano też 1 próbkę cytryn importowanych z Turcji. Sprawozdanie z badań pozostałości pestycydów wykazało przekroczenie najwyższego dopuszczalnego poziomu metylochlorpyfosu na poziomie $0,098 \pm 0,049 \text{ mg}/\text{kg}$, które zostały pobrane w ramach urzędowej kontroli w Hurtowni owoców i warzyw „Frupaks Fruit” w Chełmie, ul. Chemiczna 15 w kierunku pozostałości pestycydów. W związku, z tym hurtownia sporządziła listę dystrybucyjną kwestionowanej partii cytryn. Całość partii została rozdystrybuowana do podmiotów zlokalizowanych na terenie powiatu chełmskiego. W toku wdrożonej procedury firma Frupaks Fruit w Chełmie wycofała cytryny i zostały zwrócone do dostawcy. Ponadto PPIS w Chełmie wystosował pismo do dystrybutora powyższej cytryny i poinformował o uzyskanym wyniku oraz PPIS w Lublinie.

W obu przypadkach umieszczono powiadomienie w systemie RASFF.

Podczas sezonu grzybowego w roku bieżącym udzielono 111 porad w trakcie, których oceniono 46 gatunków grzybów oraz wydano 74 atesty na grzyby świeże.

Kontrola graniczna importowanej żywności oraz materiałów i wyrobów do kontaktu z żywnością

W ramach importu najczęściej odprawiano wyroby cukiernicze /cukierki, batoniki/ oraz kawę, kasze jęczmienną, kaszę kukurydzianą, nasiona gorczycy białej, fasolę białą zwykłą suchą. W związku z tym przeprowadzono 47 kontroli granicznych poddając ocenie 155 partii, wydano 47 świadectw spełnienia wymagań zdrowotnych przez środki spożywcze.

Natomiast w ramach eksportu w zakładzie galanterii śniadaniowej „OBST” dokonano 1 odprawy i wydano 1 świadectwo oceniając 3 partie produkowanej galanterii śniadaniowej eksportowanej do Arabii Saudyjskiej. Ponadto w związku z eksportem produkowanych wyrobów do krajów spoza terytorium Unii Europejskiej, na wniosek właściciela zakładu

wydano 1 certyfikat produkcji i wolnej sprzedaży „Certificate of Manufacture and Free Sale” /do Maroko/, z którego treści wynika, iż produkowane przez spółkę wyroby są odpowiednie do spożycia przez ludzi i nadają się do wolnej sprzedaży oraz 34 świadectwa zdrowia „Health Certificate” potwierdzające, że wyprodukowane produkty nadają się do spożycia przez ludzi (Zjednoczone Emiraty Arabskie, Jordania, Arabia Saudyjska, Macedonia, Sri Lanka, Ukraina).

System Wczesnego Ostrzegania o Niebezpiecznych Produktach Żywnościowych i Środkach Żywności Zwierząt RASFF i RAPEX dla niebezpiecznych produktów niespożywczych.

W roku 2022 otrzymano 66 powiadomień w systemie RASFF w tym 36 powiadomień alarmowych, 26 powiadomień informacyjnych, 3 powiadomienia o niezgodności, 1 powiadomienie uzupełniające. W związku z tym przeprowadzono kontrole oraz prowadzono postępowania wyjaśniające. Łącznie przeprowadzono 34 kontrole sanitarne interwencyjne.

Najwięcej otrzymanych powiadomień dotyczyło wykrycia obecności pałeczek Salmonella Enteritidis i Spp. w elementach mięsa drobiowego, jajach w proszku, kebabie drobiowym, w mieszance do gofrów tradycyjnych i bąbelkowych, w kielbasie, sezamie łuszczywym. W wyniku podjętych czynności po otrzymaniu powiadomień RASFF wycofano z obrotu 17,262kg połówek z kurczaka 3,156 kg kielbasy palcówki, 10kg kebaba i przekazano do dostawców.

Pozostałe powiadomienia dotyczyły między innymi:

- zanieczyszczenia żywności tlenkiem etylenu m.in.: Suplementu diety Karabione 60 kapsulek, Batonów Ballans, „APTEO Herbatka dla odchudzających się”.

W wyniku podjętych działań z obrotu wycofano 167 szt. batonów Ballans oraz 1 szt. „APTEO Herbatka dla odchudzających się”. Produkty przekazano do dostawców.

- zanieczyszczenia ciałami obcymi takimi jak: fragment szkła: Baton Vitarella BA, których wycofano 55 szt., kawałkami tworzywa sztucznego produktu Almond Butter pasta Migdałowa Planta (wycofano 4 opakowania po 180g), kawałki metalu w Serze pleśniowym Sainte Maure de Riblaire (wycofano z obrotu 6 szt). Kwestionowane produkty przekazano do dostawców).

- przekroczenia najwyższego dopuszczalnego poziomu pestycydów: chloropiryfosu w bananach, sumy fosetylu-Al i kwasu fosfonowego w musach Kubuś Baby (wycofano 13 szt.), glifosatu w kaszy jaglanej i gryczanej, flonikamidu w brokułach, metylochloropyryfosu w cytrynach. Nie stwierdzono w sprzedaży kwestionowanych produktów.

- stwierdzenia składnika niedozwolonego: 5-hydroktryptofanu w suplemencie diety 5-http Griffonia simplicifolia (wycofano 12 szt.), Artemisia annua w suplemencie diety Artemixyna 60 kapsulek (wycofano 9 szt. produktu i przekazano do dostawcy).
- przekroczenia najwyższych dopuszczalnych poziomów mikotoksyn: aflatoksyny B1 w figach suszonych (wycofano 40szt.), ochratoksyny A w rodzynekach sułtańskich (wycofano 185 szt.), kwestionowane środki spożywcze przekazano do dostawcy.
- stwierdzenia przekroczeń migracji: ołowiu i kadmu - dot. zestawu szklanek świątecznych ELOY Christmas Glasses (wycofano 54 komplety i przekazano do dostawcy), 4,4' diaminodimetyloetanu w szczypcach uniwersalnych Ambition, pierwszorzędowych amin aromatycznych w łyżce Kamille oraz szczypcach Fackelmann. Nie stwierdzono w sprzedaży ww. produktów.
- niewłaściwego znakowania alergenami na etykiecie produktu pn. Orion Lentilky czekoladowe drażetki - wycofano 40 szt. i przekazano do dostawcy.
- stwierdzenia niezadeklarowanej obecności alergenu w produkcie Herbalife Protein bar Vanilla almond. Nie stwierdzono w sprzedaży niniejszego produktu.
- przekroczenia najwyższego dopuszczalnego poziomu kadmu w marchewce mini Hortex – wycofano 10 szt. i przekazano do dostawcy.
- użycia do produkcji składnika nowej żywności tj. alfa glicerylofosfocholinę w Suplemencie diety pn. Alfa GPC- wycofano 2 szt. i przekazano do dostawcy.
- przekroczenia THC w suplemencie diety Funky Irland. Prowadzono postępowanie wyjaśniające.
- stwierdzenia węglowodorów nasyconych olejów mineralnych w oleju słonecznikowym rafinowanym. Prowadzono postępowanie wyjaśniające.
- wykrycia białka orzeszków w płynnej lecytynie w Suplemencie diety Żuravit- wycofano 5 szt. i przekazano do dostawcy.
- przekroczenia najwyższego dopuszczalnego poziomu substancji farmakologicznej czynnej tylnikozyny w schabie po grecku – wycofano 6,263 kg produktu i przekazano do dostawcy.
- stwierdzenia antybiotyku w wędlinie Indyk Lux JBB. Nie stwierdzono w sprzedaży kwestionowanego produktu.

Żywność dzieci i młodzieży w jednostkach systemu oświaty

W roku 2022 żywność dzieci i młodzieży w jednostkach systemu oświaty regulowane było przepisami rozporządzenia Ministra Zdrowia z dnia 26 lipca 2016 r. w sprawie grup środków spożywczych przeznaczonych do sprzedaży dzieciom i młodzieży w jednostkach

systemu oświaty, wymagań, jakie muszą spełniać środki spożywcze stosowane w ramach żywienia zbiorowego dzieci i młodzieży w tych jednostkach (Dz.U. z 2016 r. poz.1154) oraz przestrzeganiem zasad racjonalnego żywienia.

W roku sprawozdawczym przeprowadzono w placówkach oświatowych 9 ocen sposobu żywienia metodą punktową według Starzyńskiej. W metodzie punktowej brano pod uwagę ilość posiłków w ciągu dnia, częstotliwość spożycia mleka i serów, warzyw i owoców, pieczywa razowego, kasz i warzyw strączkowych.

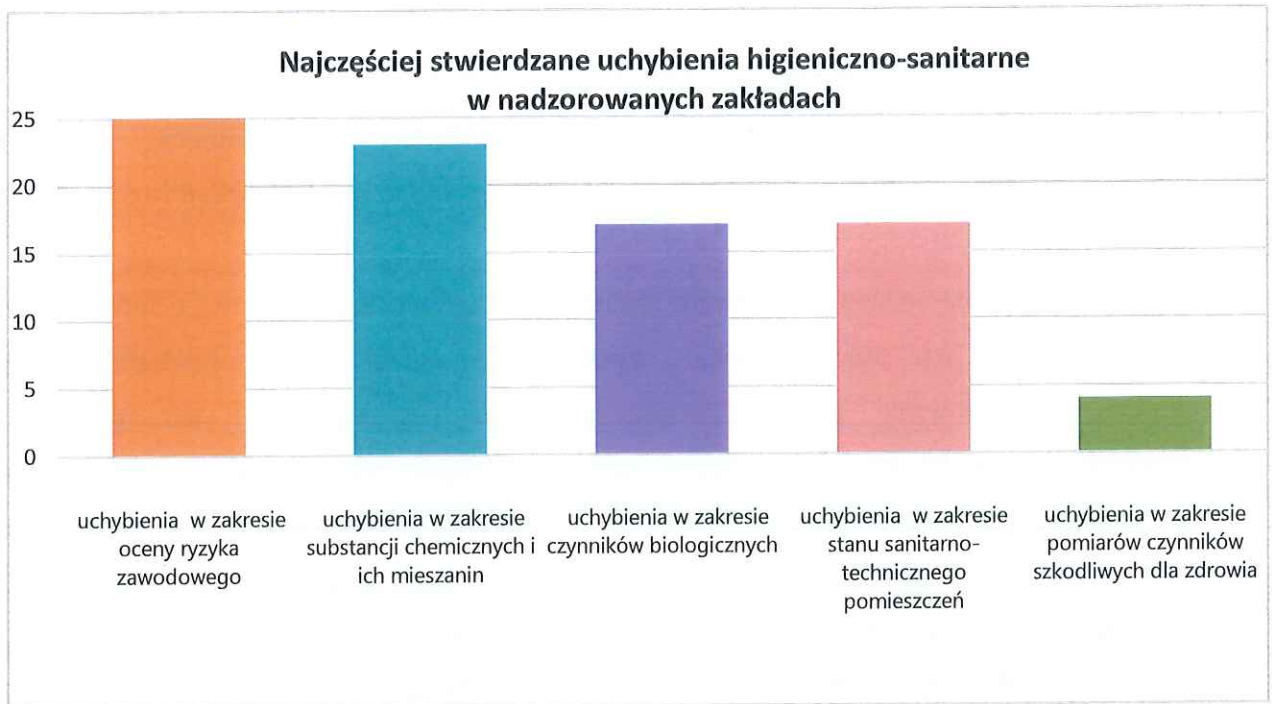
Żywnienie w tych placówkach oceniono jako dobre, zasadniczo bez większych błędów. Środki spożywcze stosowane w ramach żywienia zbiorowego dzieci i młodzieży w jednostkach systemu oświaty spełniały wymagania dla danej grupy wiekowej, które wynikały z aktualnych norm żywienia. Potrawy sporządzane były z naturalnych składników, bez użycia koncentratów z ograniczeniem soli, tłuszczów zwierzęcych, cukru. Jadłospisy uwzględniały porcje ryby, dodatki owocowo - warzywne a potrawy były przygotowywane z zastosowaniem odpowiednich technik sporządzania. Oceniane jadłospisy w ww. obiektach były urozmaicone, dania nie powtarzały się, zawierały informacje o składnikach alergennych, spełniały wymagania rozporządzenia Ministra Zdrowia z dnia 26 lipca 2016 oraz wytyczne IŻŻ. W trakcie sprawowanego nadzoru nad wypoczynkiem letnim w stołówkach na koloniach, półkoloniach i obozach kontrolowano przestrzeganie wytycznych GIS, MZ i MEN dla organizatorów wypoczynku dzieci i młodzieży.

IV. Higiena środowiska pracy

W 2022 roku prowadzono nadzór nad warunkami zdrowotnymi środowiska pracy, polegający między innymi na identyfikacji zagrożeń występujących na stanowiskach pracy oraz podejmowano działania mające na celu ograniczenie wpływu czynników szkodliwych i uciążliwych na zdrowie pracujących.

W ramach nadzoru nad warunkami środowiska pracy i warunkami higieniczno-sanitarnymi skontrolowano 99 zakładów pracy, zatrudniających 5183 osoby, w których przeprowadzono 131 kontroli, w tym:

- 84 kontrole w zakresie nadzoru nad substancjami chemicznymi i ich mieszaninami,
- 67 kontroli w zakresie nadzoru nad czynnikami biologicznymi w środowisku pracy,
- 58 kontroli w zakresie nadzoru nad produktami biobójczym,
- 18 kontroli w zakresie nadzoru nad substancjami, mieszaninami lub procesami technologicznymi o działaniu rakotwórczym lub mutagennym,
- 16 kontroli w zakresie nadzoru nad prekursorami narkotyków kategorii 2 i 3.

Wykres 14. *Najczęściej stwierdzane uchybienia sanitarno-higieniczne w nadzorowanych zakładach w 2022 roku.*

W wyniku przeprowadzonych kontroli warunków pracy i higieniczno-sanitarnych wydano 39 decyzji administracyjnych.

Poprawę warunków sanitarno-higienicznych uzyskano dla pracowników zatrudnionych w 30 zakładach pracy poprzez:

- 1) zapewnienie lub doprowadzenie do należytego stanu higieniczno-sanitarnego pomieszczeń higieniczno-sanitarnych w zakładach pracy,
- 2) doprowadzenie do należytego stanu higieniczno-sanitarnego pomieszczeń pracy,
- 3) dokonanie pomiarów czynników szkodliwych dla zdrowia na stanowiskach pracy,
- 4) zapewnienia dostosowanego oświetlenia na stanowiskach pracy do wymagań określonych w Polskiej Normie,
- 5) dokonanie weryfikacji i aktualizacji zagrożeń wskazanych w ocenach ryzyka zawodowego na stanowiskach pracy poprzez uwzględnienie występujących czynników szkodliwych dla zdrowia na stanowiskach pracy, odpowiednie szacowanie występujących zagrożeń i zapewnienie pracownikom właściwych środków profilaktycznych,
- 6) zaopatrzenia zakładów w stanowiskowe instrukcje bhp,
- 7) zapewnienia w zakładzie pracy kart charakterystyki stosowanych substancji chemicznych i ich mieszanin oraz zapoznanie pracowników z ich treścią,

- 8) zapewnienia pracownikom odpowiednich instrukcji określających sposób składowania, pakowania, załadunku i transportu w magazynach substancji i mieszanin chemicznych,
- 9) zaopatrzenia zakładu pracy w odpowiedni system udzielania pierwszej pomocy,
- 10) opracowania procedur postępowania w przypadku narażenia na szkodliwe czynniki biologiczne.

W zakresie nadzoru nad przestrzeganiem przez pracodawców ustawy o substancjach chemicznych i ich mieszaninach, rozporządzenia REACH, rozporządzenia CLP, skontrolowano warunki przechowywania substancji chemicznych i ich mieszanin, oznakowanie opakowań i zbiorników tych substancji stosowanych w procesach technologicznych. Sprawdzone również, czy w zakładach pracy znajdują się prawidłowo sporządzone karty charakterystyki stosowanych środków chemicznych oraz czy pracownikom zapewniono dostęp do ich treści. Podczas przeprowadzonych kontroli w 14 zakładach pracy stwierdzono uchybienia, na które Państwowy Powiatowy Inspektor Sanitarny w Chełmie wydał 14 decyzji. W 10 zakładach stwierdzono brak lub nieaktualny spis stosowanych substancji chemicznych i ich mieszanin. W 10 zakładach kontrole wykazały brak kart charakterystyki stosowanych substancji i mieszanin chemicznych stwarzających zagrożenie. W 1 zakładzie stwierdzono brak właściwego oznakowania mieszaniny chemicznej stwarzającej zagrożenie. W 4 zakładach pracy stwierdzono brak instrukcji dotyczących bezpiecznego postępowania z substancjami i mieszaninami chemicznymi stwarzającymi zagrożenie. W 13 zakładach pracy stwierdzano również brak lub niepełną ocenę ryzyka zawodowego w zakresie narażenia pracowników na czynniki chemiczne w zakładach pracy. Prowadzony w 2022r. monitoring realizacji nakazów zawartych w decyzjach administracyjnych wykazał usunięcie stwierdzonych nieprawidłowości i zastosowanie się do wskazanych zaleceń. Ponadto w ramach egzekwowania wymogów prawa w zakresie wprowadzania do obrotu stwarzających zagrożenie substancji chemicznych i ich mieszanin poddano ocenie zgodność kart charakterystyki oraz oznakowania opakowań z obowiązującymi przepisami prawnymi. W wyniku podjętych działań kontrolnych nie stwierdzono nieprawidłowości w ww. zakresie.

W 2022r. realizowano zharmonizowany wspólnotowy projekt REACH-EN-FORCE 10 dotyczący zintegrowanej kontroli produktów chemicznych. W związku z realizacją projektu przeprowadzono 1 kontrolę w podmiocie, który wprowadzał do obrotu produkty chemiczne. Sprawdzone zgodność produkowanych wyrobów z przepisami rozporządzenia REACH. Sporządzono 1 kwestionariusz projektu forum REF-10. Nie stwierdzono uchybień w ww. zakresie.

W 2022 roku w ramach egzekwowania wymogów prawa w zakresie stosowania w działalności zawodowej i udostępniania w obrocie produktów biobójczych przeprowadzono 58 kontroli, w tym prowadzono działania wynikające z ustaleń Podgrupy Forum ds. rozporządzenia w sprawie produktów biobójczych (Biocidal Products Regulation Subgroup), działającej w ramach Forum wymiany informacji o egzekwowaniu przepisów oraz uczestniczono w realizacji wybranych projektów tej Podgrupy, a także realizowano wspólnotowy projekt BEF-2 dotyczący kontroli produktów biobójczych pod kątem obecności zatwierdzonych/niezatwierdzonych substancji czynnych. W wyniku przeprowadzonych kontroli stwierdzono, że 3 podmioty wprowadzały do obrotu produkty biobójcze bez wymaganego pozwolenia oraz zawierające niedozwolone substancje czynne (8 produktów). Wydano 3 decyzje administracyjne zakazujące udostępniania zakwestionowanych produktów biobójczych. O stwierdzonych nieprawidłowościach poinformowano również inspektorów sanitarnych właściwych terenowo, ze względu na lokalizację siedziby osoby odpowiedzialnej za wprowadzenie do obrotu zakwestionowanych produktów biobójczych.

W zakresie nadzoru nad prekursorami narkotyków kategorii 2 i 3 przeprowadzono 16 kontroli. W wyniku podjętych działań kontrolnych nie stwierdzono nieprawidłowości w tym zakresie. Ponadto w ramach działań monitorowania rynku prekursorów narkotykowych zbierano informacje od dystrybutorów o podmiotach nabywających prekursory narkotykowe oraz sprzedawane ich ilości. Weryfikowano również, w jakim celu dokonano zakupu prekursorów.

W 2022r. w ramach prowadzonego nadzoru nad detergentami przeprowadzono 9 kontroli. W wyniku przeprowadzonych kontroli, nie stwierdzono nieprawidłowości w tym obszarze.

W zakresie nadzoru nad produktami kosmetycznymi w 2022r. przeprowadzono 17 kontroli, w tym kontrole przestrzegania przepisów rozporządzenia dotyczącego zakazu stosowania m.in. pirytionianu cynku oraz butylphenyl methylpropionalu w produktach kosmetycznych. Dokonano oceny 6 oznakowań opakowań jednostkowych produktów kosmetycznych. Przeprowadzone kontrole nie wykazały nieprawidłowości.

Realizowano również kontrole sanitarne interwencyjne związane z notyfikacjami w systemie RAPEX w zakresie produktów kosmetycznych, w stosunku do których stwierdzono zagrożenia dla zdrowia lub życia ludzkiego. Przeprowadzono w związku z tym 7 kontroli sanitarnych interwencyjnych. Nie stwierdzono w sprzedaży ww. produktów.

W zakresie nadzoru nad szkodliwymi czynnikami rakotwórczymi w środowisku pracy przeprowadzono 18 kontroli w 16 przedsiębiorstwach. W wyniku podjętych działań

stwierdzono, że 354 osoby pracowały w narażeniu na działanie czynników lub procesów rakotwórczych. Kontrola w 2 zakładach pracy wykazała uchybienia we wskazanym zakresie.

W 2022 roku w ramach nadzoru nad szkodliwymi czynnikami biologicznymi w środowisku pracy poddano kontroli 54 zakłady pracy, w których narażonych na działanie szkodliwych czynników biologicznych było 3219 osób. W wyniku przeprowadzonych kontroli stwierdzono uchybienia, na które Państwowy Powiatowy Inspektor Sanitarny w Chełmie wydał 15 decyzji administracyjnych.

W 2022r. prowadzono nadzór nad warunkami pracy i oceny narażenia zawodowego pracowników zatrudnionych w zakładach pogrzebowych (realizacja zamierzenia w latach 2021 – 2022). Przeprowadzono 1 kontrolę sanitarną. Nie stwierdzono nieprawidłowości.

Podczas prowadzonych kontroli bieżących informowano pracodawców o obowiązku ochrony zdrowia i życia pracowników przez zapewnienie bezpiecznych i higienicznych warunków pracy przy odpowiednim wykorzystaniu osiągnięć nauki i techniki oraz profilaktycznej ochrony zdrowia niezbędnej z uwagi na warunki wykonywania pracy i czynniki występujące w środowisku pracy ze szczególnym zwróceniem uwagi na skuteczną ochronę pracowników przed zakażeniem szkodliwymi czynnikami biologicznymi. Informowano również o regulacjach prawnych w sprawie szczepień pracowniczych. Przekazywano materiały informacyjne w zakresie szczepień profilaktycznych, w tym p/COVID-19.

W ramach trwającej europejskiej kampanii informacyjnej „Zdrowe i bezpieczne miejsce pracy. Dźwigaj z głową”, koordynowanej przez Centralny Instytut Ochrony Pracy – Państwowy Instytut Badawczy przekazywano zakładom pracy informacje dotyczące kampanii oraz materiały z nią związane.

Informowano pracodawców o konieczności wdrożenia zaleceń i wytycznych Państwowej Inspekcji Sanitarnej określających sposób postępowania w czasie trwania epidemii COVID-19, o obowiązkach pracodawców wynikających z przepisów prawnych.

Ponadto udzielano wszelkich niezbędnych wyjaśnień pracodawcom, którzy zgłaszali zapytania dotyczące problemów interpretacyjnych przepisów rozporządzenia Ministra Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej w sprawie najwyższych dopuszczalnych stężeń i natężeń czynników szkodliwych dla zdrowia w środowisku pracy (m.in. dotyczące pyłów przemysłowych zawierających krystaliczną krzemionkę, zaliczenia wszystkich rodzajów drewna do procesu technologicznego o działaniu rakotwórczym). Wskazywano również materiały oraz strony internetowe na których można skorzystać z niezbędnych informacji.

W 2022r. nie prowadzono postępowań w stosunku do osób fizycznych w zakresie wytwarzania bądź wprowadzania do obrotu środków zastępczych i nowych substancji psychoaktywnych.

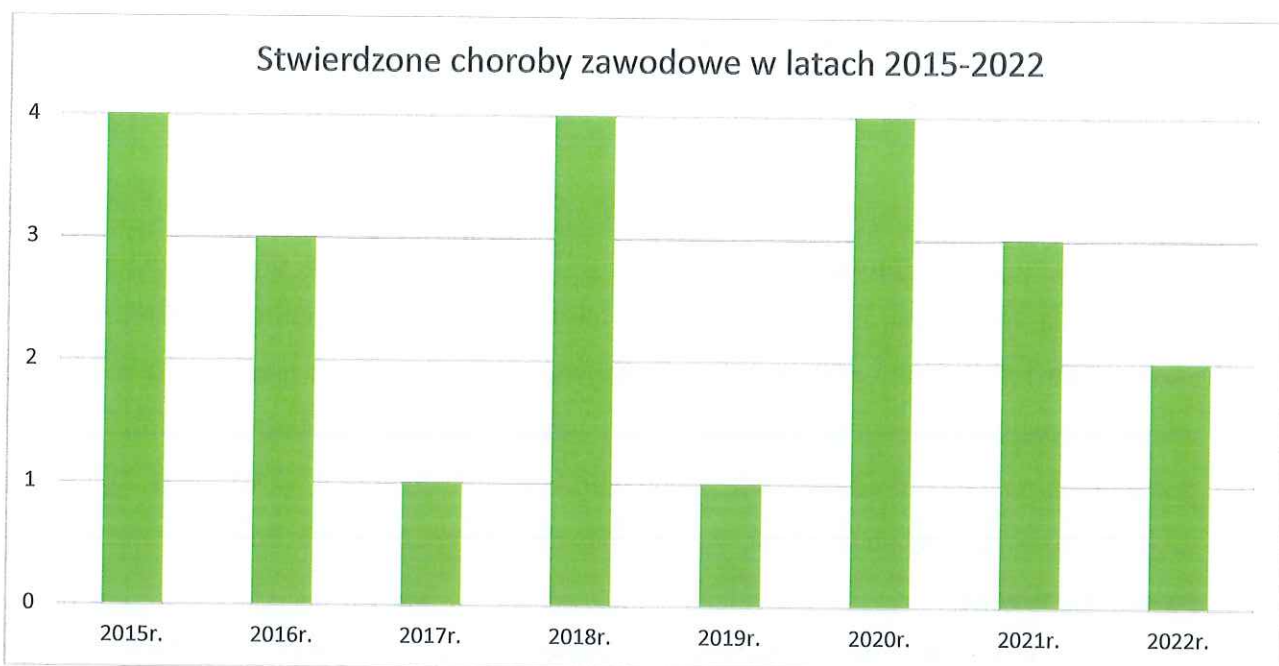
Na terenie nadzorowanym przez Państwowego Powiatowego Inspektora Sanitarnego w Chełmie w 2022r. prowadzono działania w związku z kontrolą przestrzegania zakazu wytwarzania i wprowadzania do obrotu na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej środków zastępczych lub nowych substancji psychoaktywnych w rozumieniu ustawy z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu narkomanii i w tym zakresie przeprowadzono 4 kontrole. Podczas przeprowadzonych kontroli nie stwierdzono wprowadzania do obrotu wyrobów, co do których zachodzi uzasadnione podejrzenie, że są środkami zastępczymi lub nowymi substancjami psychoaktywnymi.

Informowano również podmioty o pojawieniu się w sprzedaży produktów na bazie konopi w postaci liquidów, suszu, jointów, blantów zawierających w swoim składzie nową substancję HHC-O (O-acetyloheksahydrokannabinol), która jest potencjalnym środkiem zastępczym i może stwarzać zagrożenia życia i zdrowia. Zamieszczono również na stronie internetowej Stacji ostrzeżenie publiczne Głównego Inspektoratu Sanitarnego dotyczące wzrostu liczby identyfikacji na polskim rynku niebezpiecznej substancji α -PHiP spotykanej także pod nazwami α -PiHP, 4-Me-PVP, 4'M-PVP, „Funky”, „A-PiHP”.

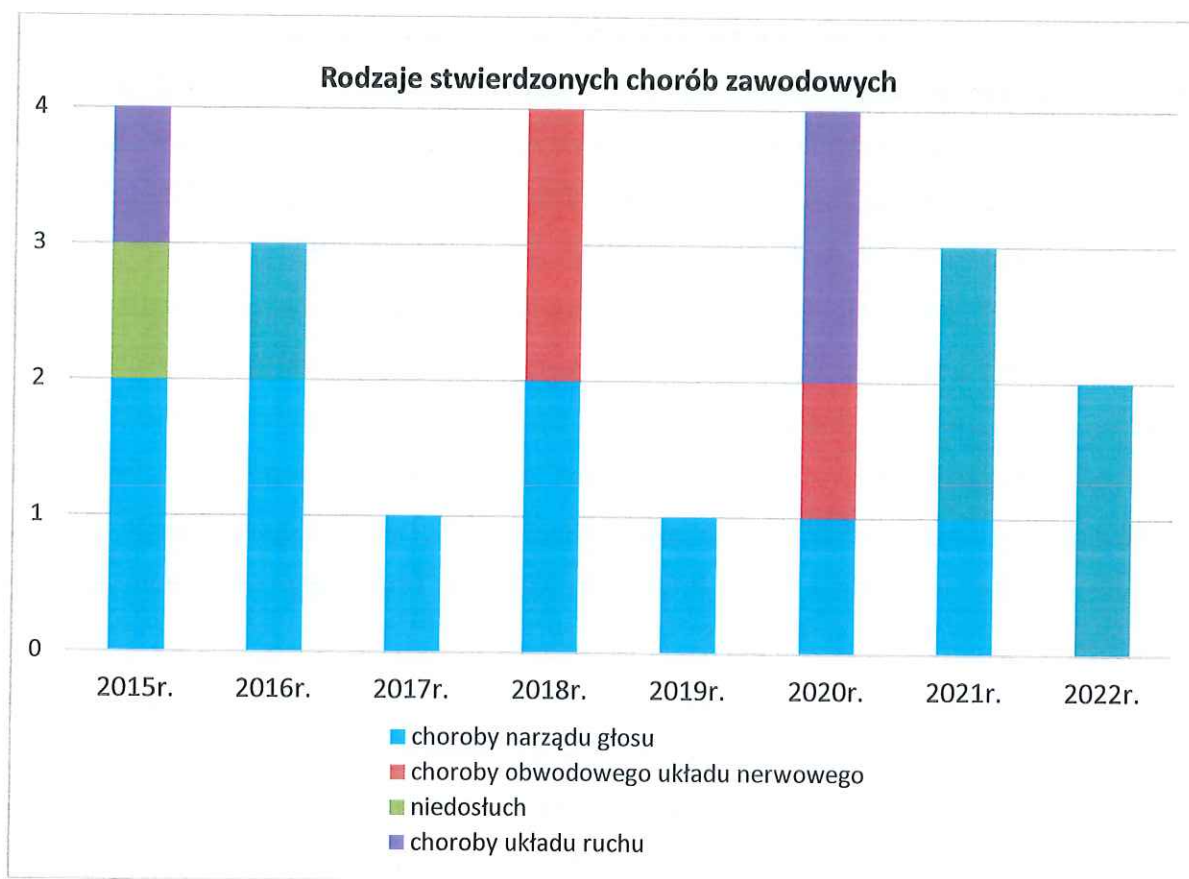
W 2022r. Sekcja Higieny Pracy i Nadzoru nad Chemikaliami monitorowała sytuację epidemiologiczną w zakresie używania środków zastępczych oraz postaw społecznych i reakcji instytucjonalnych, w tym: zbierała i analizowała dane statystyczne, dotyczące epidemiologii. W zakresie zgłaszania zatruc środków zastępczymi prowadzona była współpraca z Oddziałem Ratunkowym i innymi Oddziałami Samodzielnego Publicznego Wojewódzkiego Szpitala Specjalistycznego w Chełmie oraz Prezesem Oddziału Terenowego Kolegium Lekarzy Rodzinnych.

W 2022r. nie odnotowano na terenie nadzorowanym przez tutejszą Stację przypadków podejrzenia zatrucia środkiem zastępczym lub nową substancją psychoaktywną.

Praca w środowisku, w którym występują czynniki szkodliwe dla zdrowia może prowadzić do powstania stanów chorobowych o etiologii zawodowej. W 2022 roku w zakładach na terenie miasta stwierdzono 2 przypadki chorób zawodowych, w stosunku do których prowadzone są postępowania odwoławcze.

Wykres 15. Ilość stwierdzonych chorób zawodowych w latach 2015-2022.

Wykres 16. Rodzaje stwierdzonych chorób zawodowych w latach 2015-2022.

V. Stan sanitarny zakładów nauczania i wychowania

W 2022 r. na terenie Miasta Chełm nadzorem sanitarnym objęto 68 placówek nauczania i wychowania mieszczących się w 89 obiektach (6 żłobków, 18 przedszkoli, 10 szkół podstawowych, 1 zespół szkolno-przedszkolny, 3 licea, 8 zespołów szkół, 4 szkoły specjalne, 1 szkoła policealna, 2 szkoły muzyczne, 2 zespoły wychowania i pomocy psychologiczno-pedagogicznej, 1 centrum kształcenia praktycznego, 3 placówki z pobytem dziennym, 1 szkoła wyższa, 1 dom studencki, 3 domy dziecka, 3 sale zabaw dla dzieci, 1 dom kultury). Nadzorem sanitarnym objęto również 19 gabinetów profilaktyki zdrowotnej i pomocy przedlekarskiej.

W ramach nadzoru sanitarnego przeprowadzono kontrole w 59 placówkach nauczania i wychowania (4 żłobki, 18 przedszkoli, 10 szkół podstawowych, 1 zespół szkolno-przedszkolny, 2 licea, 6 zespołów szkół, 4 szkoły specjalne, 1 szkoła policealna, 1 szkoła muzyczna, 1 zespół wychowania i pomocy psychologiczno-pedagogicznej, 3 placówki z pobytem dziennym, 1 szkoła wyższa, 1 dom studencki, 3 domy dziecka, 3 sale zabaw dla dzieci). Na terenie Miasta Chełm działalność zakończyła 1 placówka - Wyższa Szkoła Stosunków Międzynarodowych i Komunikacji Społecznej w Chełmie.

W nadzorowanych placówkach przeprowadzono 93 kontrole, w tym: 63 kontrole bieżące, 3 interwencyjne, 3 sprawdzające, 24 tematyczne.

W ramach prowadzonego nadzoru, nieprawidłowości w zakresie stanu sanitarno-higienicznego zostały stwierdzone w 4 placówkach, wydano 3 decyzje administracyjne.

1) Szkoła Podstawowa nr 4 w Chełmie

- zniszczona, nierówna z wystającymi elementami nawierzchnia placu zabaw.

W ramach wydanej decyzji administracyjnej nakazano doprowadzić do należytego stanu sanitarno - higienicznego nawierzchnię placu zabaw.

2) Społeczna Szkoła Muzyczna I stopnia w Chełmie

- brak dokumentów potwierdzających dostosowanie oświetlenia sztucznego w salach zajęć oraz w salach praktycznych do wymagań określonych w Polskiej Normie.

W ramach wydanej decyzji administracyjnej nakazano przedstawić do wglądu dokumenty potwierdzające dostosowanie oświetlenia sztucznego w salach zajęć oraz w salach praktycznych do wymagań określonych w Polskiej Normie.

3) Szkoła Podstawowa nr 8 w Chełmie

- niezgodne z Polską Normą (PN-EN 12464-1:2012) natężenie oświetlenia przy tablicach w salach zajęć lekcyjnych.

W ramach wydanej decyzji administracyjnej nakazano zapewnić właściwe, zgodne z obowiązującą normą, natężenie oświetlenia sztucznego przy tablicach w salach zajęć lekcyjnych. Obowiązek zawarty w decyzji został zrealizowany w całości.

4) Zespół Szkół Technicznych w Chełmie - Internat

- zbyt niska temperatura w pokojach mieszkalnych w internacie.

Nakazano bezzwłocznie podjęcie działań celem zwiększenia temperatury w pokojach mieszkalnych do temperatury wymaganej. Obowiązek został zrealizowany.

Nieprawidłowości z poprzednich lat w zakresie stanu sanitarno-technicznego stwierdza się w 2 placówkach nauczania i wychowania (Szkoła Podstawowa Nr 7 i Nr 8). Placówki szkolne, mimo przesuwanych wielokrotnie terminów realizacji zaleceń zawartych w decyzjach administracyjnych, tych zaleceń nie wykonują lub wykonują je w niewielkim zakresie. Decyzje administracyjne wydane były w latach 2009 – 2011 w związku z tym pogarszający się stan techniczny pomieszczeń szkolnych utrudnia utrzymanie odpowiednich warunków higienicznych i zdrowotnych.

Do wykonania z kolejnych lat pozostały 3 decyzje administracyjne:

- z 2009 r. – Szkoła Podstawowa Nr 8 (zniszczona stolarka okienna i drzwiowa w części pomieszczeń szkolnych),
- z 2010 r. – Szkoła Podstawowa Nr 7 (zniszczona stolarka okienna),
- z 2011 r. – Szkoła Podstawowa Nr 8 (zniszczone okna w 2 salach gimnastycznych).

Wszystkie skontrolowane placówki posiadają infrastrukturę do prowadzenia zajęć z wychowania fizycznego w postaci sal rekreacyjno – zastępczych, sal ćwiczeń i/lub boisk); uczniowie korzystają również z innych obiektów sportowych; sporadycznie, w okresie zimowym, zajęcia prowadzone są również na korytarzach.

Z uwagi na sytuację epidemiologiczną związaną z pandemią wirusa SARS-CoV-2, wszystkie placówki miały obowiązek aktualizować procedury postępowania w przypadku podejrzenia zakażenia koronawirusem u pracowników lub uczniów.

Ze względu na pandemię w roku 2022, aby ograniczyć niebezpieczeństwo związane z rozprzestrzenianiem się wirusa SARS-CoV-2, na wniosek dyrektorów placówek zdecydowano

o zawieszeniu stacjonarnych zajęć dydaktyczno-wychowawczych i przechodzą na tryb zdalny w sytuacjach występowania przypadków zakażeń w danej placówce. PPIS w Chełmie wydał 149 pozytywnych opinii dotyczących zawieszenia zajęć na czas określony dla placówek na terenie miasta Chełm: 4 dla żłobków, 24 dla przedszkoli, 80 dla szkół podstawowych, 33 dla szkół.

VI. Działalność opiniodawcza i kontrolna w zakresie zapobiegawczego nadzoru sanitarnego

Wykonywanie zadań w zakresie zapobiegawczego nadzoru sanitarnego realizowane było poprzez kontrole przestrzegania wymagań higieniczno - zdrowotnych w opiniowanej dokumentacji projektowej, lokalizacji inwestycji oraz uczestnictwo w odbiorach obiektów budowlanych.

W 2022 r. wydano łącznie 22 opinie sanitarne, które dotyczyły:

- 4 dokumentacji projektowych;
- 7 wniosków o konieczności wykonania raportu oddziaływania przedsięwzięcia na środowisko i jego zakresu;
- 3 uzgodnień zakresu i stopnia szczegółowości informacji wymaganych w prognozie oddziaływania na środowisko,
- 8 opinii sanitarne dotyczących warunków w obiektach: 1 przedszkole, 1 szkoła policealna, 2 szkoły pdst., 3 szkoły średnie, 1 świetlica środ.;

Ponadto uczestniczono w 6 odbiorach obiektów budowlanych oraz przeprowadzono 17 wizji obiektów.

VI. Działania w zakresie edukacji zdrowotnej i promocji zdrowia

Działania w zakresie oświaty zdrowotnej i promocji zdrowia uwzględniały:

- promowanie zdrowego stylu życia i aktywności fizycznej oraz koordynację programów edukacyjnych, kampanii społecznych i przedsięwzięć prozdrowotnych o zasięgu ogólnopolskim, wojewódzkim i lokalnym;
- współpracę w zakresie realizacji zadań, ze szczególnym uwzględnieniem władz lokalnych, organizacji pozarządowych, realizujących zadania w zakresie ochrony zdrowia;

- inicjowanie zadań w obszarze edukacji zdrowotnej i promocji zdrowia zgodnie z aktualną sytuacją epidemiologiczną oraz potrzebami społeczności lokalnej.

W okresie sprawozdawczym zrealizowano:

1. PROGRAMY KRAJOWE

- a) **„ARS, czyli jak dbać o miłość”** – program w zakresie przeciwdziałania uzależnieniu od alkoholu, tytoniu i innych środków psychoaktywnych skierowany do uczniów szkół ponadpodstawowych.
- do realizacji programu edukacyjnego przystąpiło 9 szkół, edukacją objęto 487 uczniów;
  - przeszkolono nauczycieli - koordynatorów programu;
  - zorganizowano 2 akcje profilaktyczne dla 85 uczniów w placówkach nauczania i wychowania. W ramach akcji zorganizowano ćwiczenia symulacyjne z wykorzystaniem alkogogli i narkogogli;
  - podczas wizytacji w placówkach udzielano instruktaży dot. realizacji programu, prowadzono dystrybucję materiałów edukacyjnych nt. uzależnień (ulotki, plakaty, broszury).
- b) **„Bieg po zdrowie”** – program edukacji antytytoniowej.
- do realizacji programu edukacyjnego przystąpiło 6 szkół, edukacją objęto 140 uczniów;
  - koordynatorom szkolnym przekazano główne cele i założenia programu oraz materiały edukacyjne w formie elektronicznej;
  - prowadzono instruktaże dot. realizacji programu podczas wizytacji w placówkach.
- c) **„Trzymaj Formę”** – to inicjatywa propagująca zdrowy styl życia o unikalnym, dwukierunkowym podejściu propagującym zbilansowane odżywianie połączone z regularną aktywnością fizyczną.
- program skierowany jest do uczniów klas V-VIII szkół podstawowych;
  - edukacją objęto 1440 uczniów z 9 placówek nauczania z terenu miasta Chełm;
  - koordynatorom szkolnym przekazano główne cele i założenia programu oraz materiały edukacyjne w formie elektronicznej;
  - podczas wizytacji w placówkach udzielano instruktaży dot. realizacji programu.
- d) **„Skąd się biorą produkty ekologiczne”** – ogólnopolski program edukacyjny dla przedszkoli, skierowany do dzieci w wieku 5-6 lat. Celem programu jest zwiększanie świadomości i wiedzy na temat rolnictwa ekologicznego oraz budowanie właściwych nawyków żywieniowych od najmłodszych lat.

- do realizacji programu edukacyjnego przystąpiło 13 przedszkoli z terenu miasta Chełm, edukacją objęto 703 dzieci,
- koordynatorzy przedszkolni otrzymali materiały edukacyjne do realizacji programu (scenariusze i publikacje dla dzieci),
- podczas wizytacji udzielano instruktaży dot. realizacji programu,
- w ramach realizacji programu zorganizowany został wojewódzki konkurs plastyczny „Eko produkty na moim stole”. Z terenu miasta w konkursie udział wzięło 25 dzieci z 6 placówek przedszkolnych z Chełma. W konkursie przyznano 5 nagród głównych oraz 25 wyróżnień, w tym: dziecko z Przedszkola Miejskiego Nr 6 w Chełmie zajęło II miejsce oraz 5 dzieci otrzymało wyróżnienia (tj. 4 dzieci z Przedszkola Miejskiego Nr 2 w Chełmie oraz 1 dziecko z Przedszkola Miejskiego Nr 13 w Chełmie).

e) Krajowy Program Zwalczania AIDS i Zapobiegania Zakażeniom HIV w 2022r.

- prowadzono edukację w zakresie podstawowej wiedzy o HIV/AIDS w środowisku młodzieży szkolnej, kadry pedagogicznej realizując różne formy oddziaływania (szkolenia, narady, instruktaże, prezentacje multimedialne, ekspozycje wizualne, dystrybucje materiałów informacyjno - edukacyjnych);
- w ramach akcji profilaktycznych zorganizowano pogadanki dla uczniów oraz przekazano materiały edukacyjne, edukacją objęto 500 uczniów;
- prowadzono dystrybucję materiałów informacyjno – edukacyjnych w placówkach nauczania, w zakładach opieki zdrowotnej, w zakładach usługowych oraz w ramach punktów informacyjno – edukacyjnych.

2. PROGRAMY WOJEWÓDZKIE

a) „Wybierz Życie - Pierwszy Krok” – program profilaktyczny skierowany do uczniów klas I szkół ponadpodstawowych, dotyczący profilaktyki raka szyjki macicy:

- przekazano koordynatorom szkolnym główne założenia i cele programu oraz materiały edukacyjne;
- do realizacji programu edukacyjnego przystąpiło 10 szkół ponadpodstawowych z terenu miasta Chełm, edukacją objęto 1018 uczniów;
- podczas wizytacji prowadzono instruktaże dot. realizacji programu.

b) „Znamie! Znam Je?” i „Podstępne WZW” – programy edukacyjne opracowane przez Fundację Gwiazda Nadziei pod honorowym patronatem Głównego Inspektora Sanitarnego.

Programy skierowane są do uczniów szkół ponadpodstawowych:

- „Znamię! Znam Je?” – celem programu jest budowanie świadomości wśród młodzieży na temat zagrożeń wynikających z zachorowalności na czerniaka, a także potrzeby profilaktyki i wczesnego wykrywania tego nowotworu.

Edukacją objęto 1600 uczniów z 8 szkół ponadpodstawowych z miasta.

- „Podstępne WZW” – celem głównym programu jest upowszechnienie wśród młodzieży szkół ponadpodstawowych wiedzy na temat wirusowego zapalenia wątroby typu A, B i C.

Edukacją objęto 1206 uczniów z 8 szkół z miasta. Przeszkolono nauczycieli - koordynatorów programów i przekazano materiały edukacyjne dla placówek realizujących programy.

3. PROGRAMY POWIATOWE I LOKALNE

- a) zrealizowano kolejne edycje programów edukacyjnych dot. profilaktyki antytytoniowej:

„Czyste powietrze wokół nas” – program skierowany do 4, 5, 6-letnich dzieci i rodziców.

- do realizacji program edukacyjnego przystąpiło 16 przedszkoli, edukacją objęto 972 dzieci,

- koordynatorzy przedszkolni zostali przeszkoleni. Podczas szkolenia przekazano główne cele i założenia programu.

„Nie Pal Przy Mnie Proszę” – program skierowany do uczniów klas I-III szkół podstawowych. Program zrealizowało 6 placówek, edukacją objęto 711 uczniów.

„Znajdź Właściwe Rozwiązanie” – program skierowany do uczniów klas IV-VIII szkół podstawowych. Do realizacji program edukacyjnego przystąpiło 8 szkół, edukacją objęto 1252 uczniów.

4. INNE PRZEDSIĘWZIECIA

- a) **Profilaktyka palenia tytoniu**

- a. prowadzono działania informacyjno - instruktażowe w nadzorowanych placówkach oraz monitoring w zakresie przestrzegania Ustawy z dnia 9 listopada 1995r. „o ochronie zdrowia przed następstwami używania tytoniu i wyrobów tytoniowych”;
- b. zorganizowano akcje profilaktyczne dla uczniów szkół ponadpodstawowych i szkół podstawowych, w ramach których odbyły się pogadanki, edukacją objęto 300 uczniów;
- c. przy współpracy z MSPZOZ w Chełmie zorganizowano punkt informacyjno – edukacyjny dla społeczności lokalnej w ramach Światowego Dnia Bez Tytoniu

(prowadzono pomiary ciśnienia, badania poziomu glukozy i cholesterolu, udzielano porad i instruktaży oraz prowadzono dystrybucję materiałów edukacyjnych);

- d. podczas wizytacji w placówkach nauczania prowadzono instruktaże metodyczne i przekazywano materiały informacyjno – edukacyjne dot. profilaktyki antytytoniowej.

b) Profilaktyka chorób zakaźnych, w tym zapobieganie zakażeniom SARS CoV-2, grypy i innych oraz profilaktyka szczepień ochronnych, w tym Europejski Tydzień Szczepień skierowana do ogółu społeczeństwa oraz uchodźców z Ukrainy;

- udzielano instruktaży/porad podczas wizytacji w placówkach nauczania i pobytu;
- udzielano instruktaży oraz przekazano materiały informacyjno – edukacyjne w języku ukraińskim w punktach dla uchodźców przebywających na terenie Polski w związku z działaniami wojennymi na Ukrainie;
- w ramach akcji prozdrowotnych pod hasłem „Tydzień profilaktyki chorób zakaźnych”, przeprowadzono pogadanki dla 478 uczniów w 4 szkołach ponadpodstawowych oraz w 1 szkole policealnej;
- zorganizowano ekspozycje wizualne;
- przekazywano materiały informacyjno – edukacyjne do placówek nauczania i wychowania, do zakładów opieki zdrowotnej.

c) Projekt edukacyjny „Dzielne dzieciaki i ich sposoby na mikroby” – celem projektu jest poznanie zasad ochrony swojego zdrowia przed mikroorganizmami poprzez wdrożenie zdrowego stylu życia i racjonalnych zachowań, podnoszenie świadomości na temat dbania o higienę osobistą.

- projekt skierowany jest do dzieci przedszkolnych;
- koordynatorom przedszkolnym przekazano główne założenia i cele projektu oraz materiały niezbędne do jego realizacji;
- projekt zrealizowało 11 placówek przedszkolnych, edukacją objęto 641 dzieci.

d) „Zimowy i letni wypoczynek dzieci i młodzieży”

- a. w ramach wizytacji prowadzono informację nt. higieny osobistej, profilaktyki chorób zakaźnych (grypy, profilaktyki związanej z zapobieganiem zakażeniom SARS CoV-2), profilaktyki zatruc pokarmowych, grzybami, profilaktyki uzależnień od środków psychoaktywnych, cyber-uzależnień i promocji zdrowego stylu życia;
- b. zorganizowano pogadanki dla dzieci i młodzieży dot. „Zdrowych i bezpiecznych wakacji, edukacją objęto 250 osób.

e) Profilaktyka zatruć „dopalaczami”, nowymi narkotykami

- zorganizowano 5 akcji profilaktycznych, w ramach których odbyły się instruktaże i ćwiczenia symulacyjne z wykorzystaniem alkogogli i narkogogli. Edukacją objęto 581 uczniów z 5 szkół ponadpodstawowych; akcje zorganizowano przy współpracy z Komendą Miejską Policji;
- prowadzono instruktaże metodyczne i przekazywano materiały informacyjno – edukacyjne podczas wizytacji w placówkach nauczania i wychowania.

f) Cyberuzależnienia – kampania uświadamiająca ryzyko związane z nadużywaniem nowoczesnych technologii przez dzieci i młodzież

- zorganizowano pogadanki dla dzieci i młodzieży w placówkach nauczania i wychowania, edukacją objęto 116 uczniów.
- przekazano materiały informacyjno - edukacyjne do placówek nauczania i wychowania.

g) Profilaktyka zatruć pokarmowych (w tym grzybami)

- a. zorganizowano 2-dniową wystawę grzybów pod hasłem „Poznaj grzyby – unikniesz zatrucia”, w ramach której udzielano porad przez grzyboznawców i klasyfikatorów grzybów, zorganizowano pogadanki dla dzieci ze szkoły podstawowej i słuchaczy szkoły policealnej;
- b. prowadzono instruktaż, poradnictwo i dystrybucje materiałów oświatowych w punktach informacyjno-edukacyjnych, podczas wizytacji w placówkach wypoczynku oraz placówkach nauczania i wychowania;
- c. przekazano do szkół ponadpodstawowych informacje i regulamin wojewódzkiego konkursu fotograficznego pn. „Grzyby skarby natury – uwolnij wyobraźnię”, uczeń Zespołu Szkół Technicznych otrzymał wyróżnienie Specjalnej Lubelskiej Szkoły Fotografii oraz drugie wyróżnienie otrzymał uczeń z IV LO w Chełmie.
- d. zorganizowano punkt informacyjny w PSSE (porady i wydawanie atestów).

h) Profilaktyka wad postawy u dzieci i młodzieży szkolnej:

- a. przeprowadzono w szkołach podstawowych pogadanki dot. profilaktyki wad postawy oraz przekazano materiały informacyjno – edukacyjne na temat zaleceń GIS dotyczących szkolnych tornistrów, edukacją objęto 120 uczniów klas I-III z 2 szkół podstawowych.

i) Profilaktyka wszawicy:

- przekazano materiały informacyjno-edukacyjne do placówek nauczania i wychowania w ramach interwencji oraz do placówek organizujących wypoczynek letni i zimowy;

- udzielono instruktaży oraz prowadzono dystrybucję materiałów podczas wizytacji w placówkach.

j) Europejski Dzień Wiedzy o Antybiotykach – akcja ogólnopolska skierowana do ogółu społeczeństwa w celu podniesienia świadomości na temat zagrożenia dla zdrowia, jakim jest odporność na antybiotyki oraz nieodpowiednie ich stosowanie:

- przekazano materiały informacyjno - edukacyjne do zakładów opieki zdrowotnej;
- udzielono instruktaży oraz prowadzono dystrybucję materiałów podczas wizytacji w placówkach.

k) Profilaktyka HCV

W ramach projektu „Edukacja pracowników wybranych zawodów zwiększonego ryzyka transmisji zakażeń krwiopochodnych i ogółu społeczeństwa w zakresie prewencji HCV” zorganizowano 1 szkolenie dla słuchaczy Szkoły Policealnej – Medyczne Studium Zawodowe w Chełmie.

Podczas realizacji powyższych zadań umieszczano informacje na stronie internetowej PSSE w Chełmie oraz na portalu społecznościowym. Ponadto prowadzono współpracę z lokalnymi mediami (Super Tydzień Chełmski, Radio Bon Ton, Nowy Tydzień). Efektem współpracy były opublikowane artykuły prasowe i internetowe oraz komunikaty radiowe.

VII. Oddział Laboratoryjny

Głównym zadaniem Oddziału Laboratoryjnego PSSE w Chełmie jest realizacja zadań z zakresu zdrowia publicznego poprzez wykonywanie badań laboratoryjnych w celu ochrony zdrowia ludzkiego przed niekorzystnym wpływem szkodliwości i uciążliwości środowiskowych oraz zapobieganie powstawania chorób, w tym chorób zakaźnych i zawodowych.

Oddział Laboratoryjny PSSE w Chełmie funkcjonuje w zintegrowanym systemie badań laboratoryjnych województwa lubelskiego i wykonuje badania dla powiatu chełmskiego, krasnostawskiego, włodawskiego i łęczyńskiego.

Realizuje zadania z zakresu urzędowej kontroli żywności, monitoringu jakości wody, środowiska pracy w tym pomiary czynników fizycznych oraz diagnostyki medycznej.

Diagnostyka medyczna prowadzona przez Pracownię Diagnostyki Schorzeń Bakteryjnych i Kontroli Skuteczności Procesów Sterylizacji jest narzędziem w zapobieganiu szerzenia się chorób zakaźnych.

Laboratorium wyposażone jest w wysokiej klasy sprzęt specjalistyczny umożliwiający stosowanie różnych technik analitycznych: spektrometrii absorpcji atomowej oraz jest przystosowane do wykonywania badań mikrobiologicznych, chemicznych oraz pomiarów czynników fizycznych.

Zintegrowany system badań laboratoryjnych umożliwia elastyczną i szybką reakcję na potrzeby działalności kontrolnej poprzez wdrażanie nowych metod badawczych i nowych parametrów w ramach realizowanych technik.

Organizacja bazy laboratoryjnej jest efektem spełnienia wymagań rozporządzeń UE i krajowych oraz szkoleń, z których wynika konieczność specjalizacji laboratoriów ze względu na zmieniające się parametry badań oraz zmniejszenie nakładów finansowych.

Oddział laboratoryjny PSSE w Chełmie posiada udokumentowany i wdrożony system zarządzania potwierdzony certyfikatem akredytacji Polskiego Centrum Akredytacji (Nr certyfikatu akredytacji – AB 602).

Wdrożony system zarządzania gwarantuje osiągnięcie i utrzymanie wysokiego poziomu wykonywanych badań poprzez dostarczanie rzetelnych, wiarygodnych i użytecznych wyników.

Tabela 5. Badania wykonane w 2022 r. w Oddziale Laboratoryjnym PSSE w Chełmie.

Rodzaj badań	Liczba wykonanych badań
Mikrobiologiczne żywności	2940
Fizyko-chemiczne i mikrobiologiczne wody przeznaczonej do spożycia, wody z pływalni, kąpielisk i miejsc wykorzystywanych do kąpieli	8023
Czynników szkodliwych i uciążliwych w środowisku pracy	418
Diagnostyczne badania mikrobiologiczne z zakresu bakteryjnych schorzeń jelitowych	12095
Skuteczności procesów sterylizacji	320

PAŃSTWOWY POWIATOWY
INSPEKTOR SANITARNY
w Chełmie
Elżbieta Kuryk